

quale principio di amor benevolo verso Dio: il che rimane sinora indeciso dalla Santa Sede. Id est: Communis hodie est sententia, bonarum esse in confessione, non tamen necessariam contritionem perfectam; quodquidem sufficiat attritio, seu pura, seu ad summum iuncta cum aliquo benevoli erga Deum amoris principio: QUOD HACTENUS ANET A SANTA SEDE INDECISUM.

Secundum liquet ex celebri Decreto Alexandri VII. dato die quinta Maii an. 1657, quod, quia multi sit in fragola hac questione momenti, torum exhibere luet. Sic illud: Sanctissimus D. N. Alexander Papa VII. cum acceperit non sine gravi animi moerore Scholasticos quodam attritus, nec ab quo Fidelium scandalum inter se contendit, an illa attritus, que concipiatur ex metu gehenna excludens voluntatem peccandi cum Isp. venie. ad imprevidam gratiam in Sacramento Penitentie requirat insuper aliquem actum dilectionis Dei; afferentibus quibusdam, negantibus aliis, & invicem adversam sententiam confunduntibus. Sanctitas sua exinde capiens pacis vinculum inter Fideles servarum, omnemque scissura fonsitem extinguebat, auditis votis Em. ac RR. DD. Cardinalium adversus hereticam praeiactatae Generalium Inquisitorum, necnon Dom. Consulorum, & Qualificatorum faras Congregationis, hoc presenti Decreto in virtute sancte obedientie, & sub pena excommunicacionis latra sententia huic sancta Sedi reservata aliisque penitentia ejusdem S. Sedis arbitrio taxandis, precipit cunctis & singulis Fidelibus, quoquam gradu ac dignitate, etiam Episcopali, & maiori, immo & Cardinali fulgentibus, ut si deinceps de materia attritionis profata scribent, vel libros aut scripturas edent, vel docebant, vel predicabant, vel alio quavis modo Penitentes, aut Scholares, celirofie erudiant, non audiens aliquius Theologica censura, dieriusque injuria aut contumelie nota taxare alteram sententiam, sive negantem necessitatem aliqui dilectionis Dei in profata attritione ex gehenna metu conceperint, quis hodie inter Scholasticos communio videtur, sive differenter dicte dilectionis necessitatem, donec ab hac sancta Sede fuerit aliquid hac in re definitum. Ubi hanc extra rem fuerit observasse: attritionis formidolose sententiam ex Alexandri VII. tempore fuisse communione; quia tunc floret tam numerosa Catuistarum laxitorum cohors, ut fere tunc nihil non probabile habetur; peneque Bajani audirent, qui minus ruto tutius in Sacramentis preferendum esse centerent.

464 Prob. 5. anteriorum Cleri Gallicani, qui in generalibus an. 1700. Commissis propositionem hanc: Concilium Tridentinum adeo expresso statuit, attritionem que non vivificat animam, queque supponitur esse sine amore Dei, sufficere ad abolitionem, ut anabema pronuntiaverit adversus negantes; reprobavit ut falsam, temerariam, Concilio Trid. contrariam, & inducentem in errorem.

465 Praeixerant centum & duo Parisiensis Scholae Magistri, qui in causa Episcopi Pontispolos, nonnullas propositiones, quibus asserta ab eodem Praefule attritionis servilis insufficientia, ut Tridentino adversa redarguebatur, tamquam falsas, temerarias, scandalosas, Synodo Tridentinae injuriosas, & in praxi periculosas condemnaverunt 12. Februar. anno 1698.

466 Prob. 6. Non definit Tridentina Synodus id quod definire non potuit. Atque attritionis cum Sacramento sufficientiam definire non potuit,

Non

Non enim definit Concilia nisi id quod in Scriptura vel Traditione deprehendunt. At quod sufficiat attritio nec ex Scriptura constat, nec ex Traditione. Unde adverterat variis quidem congruent textus, qui timoris honestatem & supernaturalem probent; ne unum autem qui eam ad reconciliandum cum Deo peccatorem satius esse subindiceret. Recurrunt illi quidem cum Pintherello ad veteres Theologos: verum & ex hac parte tam splendide vapularunt, ut nulla inde spes salutis assulgeat. Ceterum in hac poltema probatione humanum loquor. Absit enim ut Ecclesia sagacitatem ex tenuitate mea dimittat, vel putem ab ea non videri posse, quod privati oculi aciem fugiat.

Objic. 1. Tridentinum Sfs. 14. Cap. 4. huc loquitur: Quarevis attritio⁴⁶⁷ sine Sacramento Penitentie per se ad justificationem perdulere peccatorum negat, tamen eum ad Dei gratiam in Sacramento Penitentie imprevidam disponit. Unde sic loquitur eo loci Tridentinum de attritione mere servili. Atqui docet idem Concilium attritionem banc in Sacramento sufficiere. Major & minor una serie probande venient, quo facilius percipiat tota difficultas. Unde

Prob. maj. Quia vel loquitur Concilium de attritione pure servili, vel (uti volunt Lupus & Faravaquius, qui tamen aliquando sententiam mutavit, Ethica amoris, &c.) loquitur de attritione, que aliquem caritatis initialis actum includat. Atqui non loquitur Concilium de attritione, que aliquod amoris Dei proper se initium includat. 1. Quia Concilii mens est ut probet contra Lutherum certam esse attritionis speciem, que sit ab impulsu Spiritus sancti, eam nimurum que peccandi voluntatem excludit. Atqui id pessime probarat, si de attritione non sola, sed caritati necessario conjuncta sermonem fecisset. Quis enim locutionis hujusc sensus? Attritio donum est Dei, si actus caritatis peccandi voluntatem excludat. 2. Si Concilium de ea tantum attritione disserat, quam caritati supponat conjunctam, eus conditionate dixit: si voluntatem peccandi excludat: An sacre Synodo dubium erat, num peccandi voluntatem probare excluderet caritas? Sed de his sat supra pag. 419. Unde

Prob. min. Concilium docet eam de qua loquitur attritionem ad graviam in Sacramento disponere. Atqui verbum disponere, nonnisi de proxima, adeoque de sufficienti dispositione intelligi potest. Prob. min. 1. Quia verbum illud eundem in posteriori Decreto sensum habere debet, quem in priori. Atqui in priori intelligebatur de proxima & sufficienti dispositione, ut liquet ex textu Pallavicini. 2. Quia Concilium certam vim tribuit attritioni in Sacramento, qua omnia caret extra Sacramentum. Atqui extra Sacramentum remota est ad gratiam dispositio. Ergo in Sacramento proxima est & sufficiens dispositio. 3. Quia qui dicit tonante hanc leviorum hiemalium tempore non sufficere, statim intelligitur dicere, eam fatis esse attivo. Ergo a pari. 4. Quia is esse debet in hypothesi nostra sensus Concilii, quo vix inceptorum quipiam fungi possit: Et quarevis attritio extra Sacramento per se ad justificationem perdulere negat; tamen in Sacramento per se ad eam non perdulit.

Reip. ad 1. & neg. min. Non enim supponat potest Synodus aliud⁴⁷⁰ locutum fuisse, aliud loqui voluisse. Atqui Synodus verbo disponit consueto usi est, ne definiret attritionem in Sacramento sufficiere. Prob.

Townley Theol. Moral. Tom. VI.

R min.

min. testimonio Scriptoris, qui omnium maxime acta & mentem Concilii assecutus est; Pallavicini nimis: sic ille Lib. 12. Cap. 10. n. 25. Prelio erat *Decretum a nonnullis adnotatum in hæc verba;* „illam attritionem, quam Theologi attritionem vocant, quod imperfœcta sit, & solum vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel gehenna & penarum metu, qui servilis timor dicitur, concipiatur, si voluntatem peccandi excludat, & dolorem qualemcumque de commissis delictis exprimat, statuit sancta Synodus & declarat, non solum non facere hominem hypocritam & magis peccatorem (ut quidam blasphemare non veretur) verum etiam sufficere ad Sacramentum hujus constitutionem, & donum Dei esse, & Spiritus sancti impulsum verisimum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo Penitens adjunsit, (cum sine aliquo dilectionis in Deum motu vix esse queat) viam sibi ad justitiam munis, & per eam ad Dei gratiam facilius impetrandum disponitur“. Cum autem monsignor Joannes Emiliani Tridentanus Presul, qui labat pro contritionis perfectæ necessitate, falso dico hujusmodi dolorem sine amore vix umquam concipi posse: quod autem hec atritio fatis est sacramento confitimus, ita ut homini atrito delectantur peccata vi supervenientis afflictionis, variare Ancorum sententias; atque adeo id esse tollendum; Decretum sicut nunc extat, reformatum est. Sane non definitivum Concilium id quod sollemniter declaravit se definire nolle. Atqui declaravit Concilium se definire nolle sufficientiam attritionis; dum ex priori Decreto expuxit vocem sufficeret, quia circa sufficientiam hanc variabant Theologorum sententiae. Ergo,

Confirm. Ideo in priori Decreto statuebant Theologi attritionem in Sacramento sufficere, quia exstinxerant dolorem ex gehenna metu via fine amore esse posse, quod falsum esse monuit Amilianus. Ergo ideo tantum attritionem sufficere judicabant, quia amoris aliquid involveret; quod attritionis opinio jugulum directe petit. Ergo iterum statim ut supponeretur cum Amiliano, attritionem fine amore concipi posse, judicare debuerunt eam in Sacramento non sufficere. Jam vero non declararunt sufficiens id quod insufficiens judicabant.

Ad 1. part. argumenti tertii neg. maj. In priori enim Decreto vox disponere ex adjunctis determinabat ad significacionem dispositionis proxima: nimur atritio ibid. dicebatur *sufficer ad constitutionem hujus Sacramenti;* quod autem ad Sacramenti constitutionem sufficer, proxima est ad ipsum dispositio. Præterea Compilatores prioris Decreti, cum supponerent attritionem fine amore Dei non esse, clarius indicabant eam sufficere in Sacramento. Cum vero eam a caritate separari posse audierunt, jam nec illius sufficientiam credere debuerunt, nec conferri eamdem docere. Sublato enim docendi fundamento, tolli debuit id quod ante docebatur.

Ad 2. part. neg. iterum maj. Neque enim, ut constanter & male supponunt adversarii, Tridentini Patres attritionem extra Sacramentum comparant vel opponunt attritionem intra Sacramentum; nec prouide eidem in Sacramento assignant vim qua caret extra Sacramentum, id est, vim dispositionis proxima. 1. Quia non faciunt Patres id, quod non facerent, Decretum suum reformari voluerunt. 2. Quia aliqui ore rotundo dicere

de-

debussisse, attritionem, est, contritionis perfectæ instar, hominem ad justitiam per se deducere non possit extra Sacramentum, cum tamen ad justitiam per se perdere in Sacramento. Speciar ergo sacra Synodus attritionem ut in se est, non vero quatenus in Sacramento aut extra Sacramentum; de ea autem sic spicata affirmat, quod licet per se ad justitiam peccatorum perducere nequeat, eum tamen ad gratiam in Poenitentie Sacramento, ubi solum iustitia peccatoribus vulgo conferti folet, impetrandam disponit. Atque hic caute notandum a sancta Synodo non dici, quod atritio in Sacramento ad impetrandam Dei gratiam disponit; sic enim de attritione in Sacramento speciatâ locu videtur; sed tantum quod atritio ad Dei gratiam in Sacramento impetrandam disponit, quæ duo longe disperant. Id ergo libi cantum Synodus voluit, quod licet atritio per se non possit reconciliare hominem extra Sacramentum, ut contritio perfecta, non sit tamen inutilis & mala, ut Lutherus pronuntiabat, sed peccatorum disponit ad gratiam in Sacramento posita obnubilandi. Ita Vitellius & qui cum excepit Gallicus.

Cur ergo, inquires, Concilium mentionem fecit Sacramenti? Sat enim 471

fuerat dixisse: *Eum tamen ad gratiam disponit.*

Resp. cum idem, omitti quidem potuisse Sacramenti mentionem; famam tamen, tum quia tunc de Sacramento & de dispositionib[us] quæ ad conversionem conductus, ageretur; tum quia reconciliatio peccatoris in Sacramento fieri confusivit. Proutrum unum & idem moraliter sonant: *Ad gratiam Dei disponere, & disponere ad gratiam Dei in Sacramento impetrandum;* quia extra rarum perfectæ contritionis casum gratia non nisi in Sacramento impetratur.

Ad 3. part. neg. conseq. Ideo enim vestis quæ biennali tempore incongrua dicitur, attingere sufficere intelligitur, quia ita fert communis usus, nec illa obtutis circumstantia. Aliud enim intelligi posset, si dixeris, hanc, quam per hiemem induere non licet tunica, dispositionam ad vellendum silitate. At vero non fert communis usus ut quod simpliciter disponere dicitur ad gratiam, ad eam sufficere concipiatur; praeterea cum sublatum est sufficientia vocabulum, ne id exprimeretur.

Atque ex his patet, quam distet Tridentini sensus a ridiculo sensu de quo supra in objecione. Is enim reapse est: *Etsi atritio per se hominem extra Sacramentum, ut contritio perfecta, reconciliare non possit; usus tamen & bona est, cum eum disponat ad reconciliationem Sacramenti ope aliquando recipiendum. Hic autem, quid quo[n]do nugatoria.*

Inst. 1. Concilium attritionem in Sacramento tribuit, quod statim tribuerat contritionem extra Sacramentum. Atqui ex Concilio contritio extra Sacramentum ultima est ad justificationem dispositio. Ergo & attritio in Sacramento. Ergo rursus Concilium attritionem extra Sacramentum opponit attritioni in Sacramento.

Resp. neg. maj. Tota enim comparatio quam contritionem inter & attritionem institutum Patres, in eo stat quod contritio extra Sacramentum hominem Deo reconciliat; attritio autem id præstat non possit, sed rancrum disponit ad gratiam in Sacramento recipiendam. Certe in toto Cap. 4. Ses. 14. ne una quidem est vocula, unde colligi possit attritionem eodem modo operari in Sacramento, quo contritio extra Sacramentum.

Unde Patrum scopus est ut eius fuit, ut attritionis servilis honestatem vindicarent, non autem ut astricterent sufficientiam ejus, idque, ut citato loco nota Pallavicinus, liquet exemplo Ninivitarum quo Patres utuntur. Certum enim est eo tempore, quo Penitentie Sacramentum non existabat, eam formidolosam Penitentiam minime sufficiere per se ad peccatum delendum, sed vim tantum habuisse ad imperandam novam gratiam, cuius operaduciretur caritatis affectus, quam omnes necessarium suisse fatentes ante novam Legem ad iustitiam recipiendam.

474. Inst. 2. Tridentum si intelligi necessario debet, 1. ut errore Lutheri proscribat; 2. ut determinetur quae sit materia Sacramenti Penitentiae. Atque neutrum praetare potuit, nisi definiendo attritionem in Sacramento sufficeret. Primum pater: Arguebat enim Catholicus Lutherus eo quod attritionem meram ad gratiam in Sacramento recipiendam proxime disponere afferent. Ergo ut eum revincirent Patres, definire debuerunt verissimum esse id quod ille reprehendebat. Secundumque confit. Vel enim Concilium in Sacramenti materiam assignat contritionem, vel attritionem. Non primum, ut fatentur omnes; ergo aut secundum assignat, aut nullum profutus. Hoc autem postremum dici negant. Alioquin Concilium definit promissioni, qua in Proemio l. 14. spondet exactio rem & pleniorum eorum quae ad Penitentiam pertinent definitionem.

475. Rcp. ad 1. neg. min. & ad 1. 2. dico Lutheri errorem proscribi debuisse, & reipublica proscriptum sufficere, absque eo quod definiatur attritione sufficiente in Sacramento. Nimirum plura Catholicis objecierat Lutherus, quidam Catholicis omnibus communia, puta quod timorem gehennae bonum & salutarem esse docerent; quidam a quibuidam tantum Catholicis bene vel male admissa, puta quod timor cum Sacramento sufficeret ad justificationem; immo, ut volebant nonnulli, etiam morte naturalis, saltem si supernaturalis extimaretur. Primum proscriptum sacra Synodus. At secundum hie reprehensum a Lutherio non magis approbare debuit, quam tertium; quia si tertium hoc, quo statuitur naturalis metus supernaturalis sufficientia in Sacramento, cum tota retro antiquitate & stabilitate passim ab ipso Concilio principiis non admodum coheret.

476. Ad 2. 2. dico i. necesse non suffit ut Concilium in specie atomade terminaret quae sit essentia Penitentiae materia; sicut necesse non fuit ut determinaret quae sit essentia materia, sive Confirmationis, sive Chrystina, sive manuam impositionis, sive utrumque simul; sive Presbyteratus, sive impositio manuum, sive instrumentorum contactus. Sic haud etiam determinavit an Sacerdos sit Matrimoni Minister, necne.

Dico 2. seu attrito servilis sufficientia in Sacramento, seu non sufficiat, non ideo determinata esse ejusdem Sacramenti materia; cum ne hodie quidem certum sit tres Penitentiae actus esse materiam Penitentiae: quandoquidem id Scotista omnes & palam & catholice negent.

Dico 3. Concilium, juxta Thomistam, contritionem assignat pro materia, ejusdem vero motivum non assignat: unde promissis suis fieri; quia id omnes definiri quod & in factis Catholicorum opinionibus definire potuit; & contra diverorum, qui tunc grassabantur, errorum multitudinem definire debuit. Et vero sacra Synodus intactum reliquit an-

con-

confiteri oporteat circumstantias intra eandem speciem aggravantes, an formaliter non peccandi propriei opus sit, &c.

Inst. 3. Tridentum his verbis caput quartum concludit: *Quoniam rem 477 falso quidam calumniantur Catholicos Scriptores, quasi tradiderint Sacramentum Penitentiae absque bono moto sufficientem gratiam conferre; quod nunquam Ecclesia Dei docuit & sensu. Unde sic cum Gonet & Martinus argumentari licet. Tridentina Synodus his verbis approbat, immo & superponit opinionem Scriptorum quos calumniabantur Lutherus. Atque Scriptores illi tuebantur opinionem de sufficientia attritionis formidolosa. Ergo approbat & supponit Concilium sufficientiam attritionis formidolosa. Major & minor eodem argumento probantur.*

Concilium probat, Sacramentum non recipi sine bono sufficientium motu, quia attritio cum qua recipitur, nulquam ipsa est sine bono motu. Atque probatio hac nulla foret, vel admodum distorta, nisi Concilium superponeret, attritionem per se solam sufficere in Sacramento. Certe, at pote Anti-Janzenium Gonetus disp. 7. n. 44. si ultra attritionem requireretur contritus ad gratiam in Sacramento Penitentia obtinendam, necepsit non erat quod Concilium probaret attritionem esse actuum bonum, ut inde inferret Sacramentum Penitentia non conferre gratiam sine bono motu sufficientem: sufficit enim ad hoc inferendum, quod contritus perficit actus bonus, posito quod Sacramentum Penitentie non possit sine illa gratiam conferre.

Rcp. ad 1. neg. maj. Namque Concilium removet quidem ab Attritionariis calumniam Lutheri eos generatim incitantis, quod Penitentia Sacramentum sine bono animi motu conferri docerent: a qua profectione impiecat procul distant, qui tamen sufficientiam attritionis servilis & cum hanc Spiritus sancti impulsu sufficeret, conanter asseveraverint, qui Ecclesia Catholica doctrinam asecurant sunt. At non ideo doctrinam hanc in lempsum probat, cum nulli Schola praejudicium inferre voluerit: quod tamen & multum fecerit, si novam hanc unius partis opinionem, laum fecisset approbationem.

Ad 2. neg. min. legitime enim & naturalis est Tridentini rationatio, hisque paucis concluditur. Theologi Catholici, qui minimum in Sacramento requirunt, & ideo sola contenti sunt attritione, eandem supernaturale & spiritus domini esse contendunt. Ergo non nisi per calumniam dici posset, eos docere quod Penitentia Sacramentum sine bono sufficientem motu conferatur. Quapropter necesse erat ut Tridentina probaret attritionem esse actuum bonum, non modo quia id falso & heretice negabat Lutherus, sed etiam quia ostendendum erat, eos etiam e Catholicis, qui folius attritionis sufficientiam admitebant, non ideo admisisse, quod Penitentia sine bono & supernaturali Penitentia actu gratiam conferret.

Inst. 4. Si sacra Synodus non sensisset attritionem solam sufficere, sed necessarium esse initium aliquod dilectionis, vocem dilectionis non expunxit, a priori Decreto. Atque vocem illam expunxit, ut ex relato Pallavicini textu constat. Ergo attritionem sufficere indicavit.

Rcp. 1. neg. maj. quatenus innuit Tridentinum ita non declarasse sufficientiam attritionis, ut amoris necessitatem declareretur. Id utique non dicimus, per huius Synodus suas voces ita temperasse: ut nec amoris necessitatem, nec attritionis sufficientiam expressum stabiliret.

Fatetur tamen ex principiis ejus multa magis subverti quam astrui sufficientiam attritionis: Quod infra.

481 Relp. 2. dist. min. Vocem dilectionis expunxit, ut declararet dilectionem non semper aut fere semper conjunctam esse cum attritione ex parte gehenna concepta, prout forebat prius Decretum his verbis, *Cum fine aliquo dilectionis in Deum motu esse non possit, C. ut statuerit attritionem sufficere, non vero requiri amorem, N. Solatio liquet ex Pallavicini textu.*

482 Atque hinc patet quam falso dicant Attritionarii, rejecdam non sufficie, a Tridentino nudam hanc affectionem: *Attrito ex mens seruili suffici in Sacramento, sed causaalem hanc: Attrito sufficit, quia sine aliquo dilectionis motu esse non potest.*

Siquidem rejecta fuit inseparabilitas, aut viz inseparabilitas amoris ab attritione, tamquam falso asserta: Rejecta vero fuit attritionis ipsius sufficiencia, quia circa questionem hanc variabant Auctorum sententiae. Ergo sicut faciunt, qui sufficientiam attritionis a Concilio definitam esse existimant. Et vera Decretum prius reformatum est ad infinitam Amilianam. An ergo petuisset ille ut supprimetur amoris necessitas, pro qua pugnabat ipse cum Didaco Lainez, Jacobo Ferrasio & aliis?

483 Objic. 2. precipua Conclusio nostra ratio petitur ex Historia Pallavicini, quatenus is scribit Decretum prius editum ad infinitam Amilianam Tudetani Antisilitis reformatum fuisse. Atqui Pallavicini Historia nullam hac in parte fidem meretur; seu deciper voluerit, ut suam de insufficientia attritione opinionem adjuverat; seu, quod malum, deceptus fuerit ex Actis, quae duas ad ipsum ex Archivio Apostolico deferebantur, in media communicationis via, fraudem passa sit.

Prob. min. Ea Historia nihil meretur fidei, que exhibetur multa de contritione & attritione in Concilio differentes Episcopos, qui Concilio non interfuerint, nec forte ulquam in rerum natura exiterunt. Atqui talis est Historia Pallavicini. Nimur si audiatur Historiographus ille, multa in Concilio praclare locuti sunt de presenti materia Balthasar Eredia, Calaritanus Archiepiscopus & Joannes Amilianus, Tudetanus Antisilitis. Uterque porro vel abiit a Concilio, vel forte misquam fuit. Scilicet enim Concilii tempore Calaritanus Sedem tenebat, non quispiam Eredia, sed Antonius Parrages de Castilego Hispanus; prout ex ipso Praefulm Catalogo liquet. Cum ergo eadem Sedes a duobus simul teneri non potuerit, constat Erediam nihil aliud esse quam fictum hominem. Atqui idem de Amiliano constat. Nimurum, ait R. D. Augustinus Michel, Canonicus Regularis, S. T. & J. V. Doctor, in *dispositione Theologica adverbius Lambertum Le Drou Porphyrensem Episcopum, conqueri successi septendecim exemplaria diversa impressionis Concilii Tridentini, quorum qualibet exhibebat integrum catalogum Episcoporum, qui Tridentino interfuerant, sed nullum ex omnibus habebat inscripsi nomine Balthasaris Eredia Arch. Galaritani, aut Joannis Amiliani Episcopi Tudetani: Scripti insuper ad Alman Urbeam, a qua tale Rescriptum obtinui: Nomen J. Amiliani Episcopi Tudetani non repertus in antiquissima Concilii Trid. editione an. 1563. neque in Tomo 35. Conciliorum editionis Parifina an. 1624. neque in editione Romana, sub an. 1615. facta a Baribol. Zanetto, &c. Ergo.*

Resp.

Resp. ad 1. 2. & 3. neg. min. Vix certe sine stomacho audiri possit, 484 Pallavicini Historiam ex intimis Archivi Apostolici Scriptis, aliquid que suspeditarat Alexander VII. monumentis adornatam, atque Orbis Catholici fantragiis infirmum, in uno capite, proinde in ceteris omnibus, falsi iulpicionem incurare.

Nec Michelium juvent argumenta quæ petit ille ex variis Tridentini Indicibus, 1. quia Indices illi a privatis hominibus, non autem Apostolice Sedis iustu editi, non modo Abbates, Regularium Generales, Theologos, & absentium Procuratores plurimos prætermittunt, sed Episcopos centum & eo plus, ut constat ex Catalogis longe accuratioribus, quos in Romana sua Concilio Trid. editione publici juris fecit an. 1623, Abbas Michael Justinianus. 2. Quia in Indicibus ab eodem Abbatे editis occurunt & Joan. Amilianus Episcopus Tudensis i. Junii 1547. Deinde Episcopus Legiomensis die Iunii 28. 1564. Praeful Dotius, magnus Eleemosynarius, fato functus an. 1573. & plures Balthasar de Eredia Sardus, Ordinis Prædicatorum, Episcopus primus Boseniensis vel Bossanensis, deinde die 31. Augusti sm. 1548. Calaritanus Archiepiscopus, cui, dum ad Concilium rediret, Genius demortuo incessit die 4. Novemb. 1558. Antonius Parrages, antea Tregellinus Episcopus, & inter Archiepiscopos Pauli IV. quia talis recentitus: unde solvitur quo tunc Michelius scrupulos ciebat, gemini simuli in eadem Sede Archiepiscopi difficultas. 3. Quia idem docet attestatio eam in rem e Calari ad Porphyriensem Episcopum missa ab Ignatio Mazones, eisdem Sedis Vicario generali; queque fidem facit in calce effigie ejusdem Balthasaris, que afferatur in Aula Archiepiscopali, hec de servo ad verbum legi: D. Fr. Balthasar de Eredia Hispanus Episcopus Bosanensis translatus ad Selenam Calaritanam in Concilio Trid. an. 1563. ibique interfuit usque ad 1552. ad suam Ecclesiam reversus, indeque Romanus adiunxit Gen. 26. Mart. anni 1558. 4. Denum quia Dominicus Rivera Archivii Apostolici Molis Adriane Præfector, inspectis iustis Clementis XI. Actis Tridentini Concilii, Balthasaris de Eredia, & Amilianus Tudetani nomina reperit in Sessimbris sub Julio IV. celebratis, signante in quarta, quæ in ordine Sessionum ejusdem Concilii est desima quarta. Ergo constat sua Historia Tridentina veritas.

Saltē, inquit, potuit Pallavicinus, ut humanum est, historica multa quæ in Actis legerat, reticere, ne attritionis puræ vindicibus armis ministraret adversum se amoris initialis defensionem.

Verum abut ut misera hæc artificia, homine modice probitatis indigna, viro pio, docto, de Ecclesia inigniter merito, ab ea tandem purpureis honoribus donato, gratis & temere affingantur. Veritati cognitæ obniti, quedam est species peccati in Spiritum sanctum: itud autem, quod vix de perditio quopiam suspicari licebit, an de inräcta fama Religioso, Sacerdote, Cardinali denum suspicari liceat? præterea, an quæ eidem aperta fuere Apostolici Archivii Scripta, eo usque ceteris omnibus oculis fuit, ut nemo fraudem detegere posuerit, aut detectam revelare?

Inst. cum Henno pag. 117. Saltē non potuit Pallavicinus ex Actis 486 mortuis post annos 100. a Tridentino, sacra Synodi mentem verius ac melius cruce, quam Theologi qui Tridentino interfuerunt, materiam discul-

DISCUSSIONE DE TRIDENTINA. PART II.
discernerant, ventilarunt, refoluerunt. Atqui ex his ali sufficientiam attritionis a Concilio definitam sustinere: ali non reclamarunt, tametsi id viderent a variis Theologis propagnari. Hoc enim palam docuerunt Paulus a Palacio circa an. 1564. Michael frater ejus circa an. 1579. Molina deinceps, &c. Quis porro crediderit superlites Concili Patres adeo obmutuatis a bonis, ut cum doctrinam hanc per omnes Europæ Academias, quasi a Tridentina definitam serpere viderent, ne verbo quidem moliti sint temeritatem hanc veluti Trid. Synodo injuriam coercere? Profecto si forte Patres illi non crediderint doctrinam hanc a Concilio definitam fuisse, sciebant tamen fuisse in Consilio ita communem, ita receptam, ut non orderarent fere universalis Scriptorum multitudini esse contradicendum: alias propterea sufficiunt inexsistibiles, conticendo in materia ubi de tot hominum salute agitur.

487 Ref. 1. perperam pugnari conjecturis, cum de facto evidenti agitur.
Constat porro ex Historia Pallavicini, ex Alexandri VII. Decreto, ex
judicio Cleri Gallicani, ex longe communiori hodiernorum Theologorum
confessu Tridentinum procul fusse a definienda servilis metus sufficien-
tia. Idque tam apertum est ut Henno ipse art. 9. seq. opinionem hanc
respectu attritionis cognitis ut talis in praxi missione turat fateatur.

488 Ref. 2. neg. min. si minor de quibusdam tantum Concilii Theologis intelligatur, ut debet. Potuit enim vir ingenii plurimi Acta Concilii mature pertendendo, Concilii mentem plenius assequi; quam eam retinuerint Patres nonnulli, qui ipsam Concilio interfuerant. Quo priorum Scriptorum immemores ex his ipsis aliquando reviviscerunt? quanto magis que in Concilio leguntur, iis qui quotidie nova legunt & audiunt, excidere possunt?

489 Ref. 3. neg. min. ut qua falso supponat attritionis sufficienciam in

Concilio discussam fuisse, ventilatam, resolutam . Contrarium liquet ex Pallavicino.

490 Quod additur, Patrum alios doctrinam hanc uti a Concilio definitam tradidisse; alios non reclamasse, cum eam a variis Theologis uti Concilio definitionem propagari videntur, falsum est pro prima parte; dubium & nihil probans pro secunda.

Quod falso fit pro prima parte hinc liquerit, 1. quod ne uns quidem ad-
ducatur Concilii Episcopus, qui attritionem veluti a Tridentino definitam
tutius sit. 2. quod Canis & Dom. Soto, qui Tridentino interfuererat,
opinioneum qua pro eadem attritione decernat, pro dubia, atque
ad eo pro minimidecisa habuerint; 3. quod primis Tridentino tempore
suis potius est & frequenter insufficientis attritionis opinio, quam
contraria. Illam enim præter supra memoratos Patres Societatis, quorum
alii Concilio adfuerant; ali his qui adfuerint, convixerant; tuiti sunt
1. Fredericus Nausea, Viennensis Episcopus in Catechismo, quem Colo-
niz edidit, anno post sessi 14, cui subscripti, anno 2. Franciscus Richar-
dus Arrebatus Episcopus in instrutione pro Pastoribus Provincia Ca-
meracensis, que an. 1567. predicit, & an. 1593, a Synodo Andomar-
ensi commendata est. 3. Singa Vigor Narbonensis Archiepiscopus in
Serm. Dominice 14. post Trinitatem. 4. Gentianus Hervetus in Cate-
ch. Gallico. 5. Joan. Anton. Pantuus Litteratus Episcopus Tom. 2. Opus-
tum & nihil probans pro secunda.

Cap. II. & alii plures quos dabit Launojus part. 2. cap. 2. Atqui hi omnes Tridentino interfuerant. Quid porro ad istos uterque Palacio, Molina, &c.

Hinc 1. non erat quod paulo post Tridentinum Synodus immunitate
marcere pauci illi Praefusi, qui Sessioni 14. interfuerant: quia necrum Pa-
tronis plures nascia erat servilis attrito. 2. reclamabant fari qui seu
suggerito, seu in Catechismis alius docebant, quam Attritionis. 3. Mul-
ti tamen que ad tempus tolerantur, non malo minore compresso malum gra-
uius inducat: quot nefariae propositiones diu intratae, debita tandem con-
fusa, seu a Romana Sede, iea a Gallicanis aliisque Praefusibus percula-
funt! 4. Eo facilius permitti potuit attritionis doctrina, quod eam ne
modo lequitur in praxi: cum & Ministri & Penitentes iis se vel alios mo-
tivis ad Penitentiam disponant, qua a tenetis unguibus didicere in Ca-
rechismis & molto plus iis qua a Spiritu Santo edocentur.

Objic. 3. Ex Tridentino, Sess. 14, Cap. 4, contritio in genere et pars, 49^a
antique sufficiens, hujus Sacramenti. Ergo & attritio. Prob. conseq. Quod
convenit generi convenit & speciei. Ergo.

convenit generi convent & specie. Iugo.
Resp. ad 1. diff. ant. Est pars hujus Sacramenti, quando id omne habet
quod ex Traditione & Tridentino ipso requiritur ut sit pars Sacramenti,
C. semper & in quoquecum casu, N. Sic ut enim ad Sacramentum potest
non requiri, & de facto non requiritur conceitio perfetta; sic ad Sacra-
mentum potest non sufficere quoquecum attrito. Hanc autem credimus
res ipsa non sufficere, cum ex solo generemetu concipiatur, quia plus
quidam requirent Concilium, aut extra Concilium Traditio.
Quid. Convenit generi 49

quidpiam requirit Conciplia, aut eis
Ad 2. cadem reddit solutio, vel alter Dis. Quid convenit generi, 49
convenit speciei, quando species in genere suo completa est, C. fecis.
N. stritio autem, cum aliquando ex solo gehennaz metu, aliquando ex
superiori motivo concipiatur, aliquando incompleta est, aliquando com-
pleta; & ideo quanto sufficit, quantoque non.

Quod dicimus, Attritionem aliquando ex digniori quam metus motivo concepi, his innituit Tridentini verbi: Nam vero contritionem imperficiam, quia attrito dicitur, gnosiam vel ex turpitudinib[us] peccati confideratione, vel ex gehenna & penitentia metu COMMUNITER concipiatur, &c. id enim communiter, tribundicat attritionem ex alio coequo praestantiori quam gehenna motivo posse oriri. Unde & priori Decreto, ubi attrito solam vel ex turpitudinib[us] peccati confideratione, vel ex gehenna & penitentia metu concipi dicebatur, vox solam, a Patribus deleri iusta est. Quapropter cavendum, ne, quod jam plures evenit, in Catechismo nnde & compliciter definitur attritio, Dolor ex gehenna metu conceptus: sic enim refertur Concilii definitio, quod latiorem sensum patitur, si non protius exigit.

In definitio, quia latentes venient. p. 14
Init. atque attritio pura totum id habet quod contritioni, quia est 4
ipsius genus, competit. Prob. Subf. Contritio in genere ibid. a Conci-
lio definitur: *Animi dolor ac desistatio de peccato, cum proposito non pecca-
di cetero.* Atqui tunc hanc definitio, in qua nulla sit dilectionis Del-
mentio, competit attritioni. Ergo si contritus ut sic ad Sacramentum
sufficiat, debet et ad ipsum fatis esse attrito.

resp. ad 1. dist. Subl. Attributo totum id habet quod convenit contritioni generice sumptu, C. sumpta prout est pars Sacramenti, N. Itaque sicne contrito spectata prout est genus respectu contritionis perfecte & imperf.

festet, est dolor animi, &c. ita & attritio est animi dolor. Verum nihil inde adversum nos decerpit potest, nisi probetur omnium & quaecumque animi dolorem de peccato, &c. sufficere ad obtinendam in Sacramento gratiam. Et vero, si ex principiis adverfariorum disputando, dixerim: Attrito totum id habet quod haber contritio: Atqui contritio iustificabit in antiqua Lege. Ergo & in eadem justificabit attritio: Reclamabunt confessum orationi mer. & dicent, Iudeos iustificatos non fuisse per contritionem logicæ spectatam, sed per eam demum quia in certo deinde moraliter perfecta foret: Quidni ergo pari jure licet nobis dicere, contritionem esse quidem partem Sacramenti, sed tunc duuxatque, cum aliud generica sua definitione praestantius complectitur; idest aliam Dei dilectionem.

497 Ecur, inquies, Concilium dilectionis hujus in sua definitione non meminist?

Resp. id factum, 1. quia quedam de contritione etiam amoris exper-
contra Lutherum utiliter ita venientia erant. 2. Quia nihil prejudicis
interfundentur et receptis Catholicorum opinionibus. 3. Quia quis effet
Concilii sensus de contritione in ordine ad Sacraenta satis colligebatur
ex iis quae Sess. 6. disputata erant. Sic eti fides omnino requirunt ad
gratiam in Sacramento recipiendam, nulla etsi fit mentio in tanta Sess.
14. At silentium hoc abunde supplent quae de ea dicta sunt cit. Sess. 6.
Cap. 6. 8 & 9.

⁴⁹⁸ Obj. 4. ex Trid. Sess. 6. Can. 6. Sacra menta gratiam non ponentibus obicem conferunt. Sed non posse obicem qui Calix.

904 *Et non potest obtem qui solum attritus ad Peccantem accedit. Neque enim patet, donum Spiritus Sancti, obex dici potest. Ergo resp. in pari ratione dicendum erit eum qui sola instructus fide accedit ad Sacramentum, gratiam recipere: Neque enim fides, Theologica virtus, obex iustificatio effici poterit.*

500 Relp. 2. dist. min. Non ponit obicem ex parte attritionis, C. ex parte defectus dispositionis ulterioris, N. unde attritus, si positivum obicem non habet, habet negativum; quia caret aliquo necessario.

Dixi, si possum obicem non habet; hunc enim reperiunt multi in habitu peccandi voluntate, quam timor solus non propulsat. Sed inest sua huic responsioni difficultas.

or Init. **V**er. Ulterior illa dispositio, quam attito deesse credimus; eidem vi attritionis sue infallibiliter conferunt vel non. **S**i **T**u quid de attritionis sufficiencia digladiamus; cum quisquis can habet, vi ejus jus habeat certum ad quemque sibi necessaria. **S**i **T**u subvertitur Tridentina Synodus. Hac enim cum definit attritionem disponere ad gratiam in Sacramento, locute est indubie de dispositione Sacramentali. Atqui dispositio Sacramentalis gratiam infallibiliter parit.

Relp. attritum qui concefa fibi sancti timoris gratia bene utitur
mereri de congreo ulteriore gratiam, & hujus ope novam qua vel in
Sacramento, vel etiam extra Sacramentum iustificetur. Ceterum perpe-
ram supponit obiectio, attritionem, de qua loquitur Tridentinum, dis-
positionem esse Sacramentalem: namque, ut obseruavimus, disponit ea,
non in Sacramento ad gratiam; sed ad gratiam in Sacramento, que
duo valde discrepant.

CAP. IV. DE CONTRITIONE.

PUNCTUM SECUNDUM:

An aliande vera sit opinio quæ docet attritionem sufficere in Sacramento

TAM TSI Tridentinū non definierit attritionem sufficere in Sacra-
mento, posset haec illius sufficientia aliunde colligi: neque enim
verum non est quidquid a sacra Synodo definitum non fuerit. Viden-
dum igitur an qui imparibus armis ex Tridentino decertant Attritione-
rii, paribus aliunde non pugnant. Sit.

CONCLUSIO. Nulla firma ratione probatur affectio-
sicer in Sacramento Pénitentie.

Prob. I. quia Attritionarii via allende pugnant ut eorum Scripturas legenti conturbant. Atqui ex hac parte infelicititer pugnant, relinquentque imbelli & sine iuste, ut modo probatum est.

Prob. 2. quia attritionis sufficientia ex Scriptura, vel Traditione, vel minus ex constanti Theologorum sensu probari deberet. Atqui nihil

ad minus ex contumaciam decerpere posunt Adversarii quod partes suas invicem adjuvet. Non ex Scriptura vel Traditione, quia licet timorem commendent; nullibi declarant cum etiam in Sacramento ad iustificationem sufficiere. Non ex Theologorum sententiis, cum hi variis abeant in partibus, aliis praeviam requiriatis contritionem quia caritate perfecta sit; aliis minori quidem contentis dispositione, sed quia tamen nobilior sit folo metu; aliis quidem contentibus pro metu, sed iis ante Tridentinum tam paucis numero ut vix an. 1140. Robertus Pulus Cardinalis & Ecclesie Romanae Cancellerius post an. 1150. Petrus Lombardus m. an. 1164. Ricardus Victorinus m. an. 1173. Petrus Bleensis m. circa an. 1200. Petrus Cantor Ecclesie Parisiensis. Radulphus ardens, uterque circa an. etiam 1200. Renatus Petrus Picavensis, Parisiensis Ecclesie Cancellerius, m. circa an. 1205. prapositivus non procul hinc Universitatis Parisiensis Cancellerius, Guillelmus Antiodorensis primus, deinde Parisiensis Episcopus, m. an. 1213. vel 1219. Innocentius III. m. an. 1216. Atenius m. an. 1245. Joan. de Friburgo m. circa an. 1254. S. Thomas m. an. 1274. S. Bonaventura m. eodem an. 1274. S. Raimundus Pennafortius m. circa an. 1275. & alii quos una cum texibus continua serie dabit Auctor Operis in praecedent nota citati. Ex his quidem aliquos sibi vindicat, & aliis nec paucis tuerit se Pintherellus, in co quem adversus Bajanos edidit Libro de sufficientia attritionis: At quibus illam facti quæstionem, quanta est, sequi non licet, licet falem unum aut alterum e precipuis repetenter. Quamquam est id actum agere; cum sponte hoc confiteantur potiores adversarii. Si Dom. Soto in 4. dist. 28. q. 3; art. 2. *Doctrina basica de attritione*, quia in Sacramento fit contritus, quamvis sit vera, non est tamen ita multum vetus. Patres enim antiqui solam contritionem agnoscabant necessariam.

* In ista chronologia securus sum Anticorem Libri cui titulus: De la conversion necessaire pour obtenir la remission des peccates dans le Sacrement de l'exténsion, Lovaniis 1676 quemdam quodam Parisiens Episcopos deprehendi dissonum a Calendario Historico Parisi. Ecclieis edito an. 1747.

necessariam esse confessionem. Et dist. 19. qu. 2. art. 6. Non est Evangelica assertio, aut Ecclesiastica definitio; neque apud Augustinum, aliusve istius classis Autorem reperitur. Idem docet qui praecepit fuit opinionis hujus parentis Andreas Vega Lib. 6. in Cone. Trident. capit. 28. Et quidam, inquit, dilectionem Dei esse dispositionem ad sufficiam, doctrina est Christi, Apostolorum & SS. Ecclesie Doctrinam. Quibus ergo fundamentis nuditus opposita?

504 Prob. 3. Si nequidem sufficiat ad Sacramentum amor concupiscentia vel spei, non sufficit attritio servilis, quam ex defensoribus ejus multi amore omni deficitur censent. Atque ex infra dicendis, &c.

505 Objic. 1. Ad justificationem satis est ut homo ad Deum convertatur. Atque per attritionem ex metu servili homo ad Deum convertitur. Major constat ex citato Ezechielis textu Cap. 3. Impiatas impi non nocibit ei in quacumque die conversus fuerit. Min. prob. 1. ex S. Bernardo Serm. 8. de divers. ubi ait: Jam incipit esse sub Domino, qui tamquam servus carcere timet, & metuit ne subigatur pennis: in quo sane statu CONVERSIO EST ex iusta & secura. 2. Ex S. Thoma, qui 2. q. 19. art. 2. huc tradit: Si ergo aliquis convertatur ad Deum, sique inhereat propter timorem poena, erit timor servilis. Ergo ex metu solo convertitur peccator ad Deum.

506 Relp. 1. hinc sequi mecum folium ad justificationem satis esse etiam extra Sacramentum, neque enim ad Sacramentum attendebant seu Ezechiel, ut per se liquet, seu mellitus & Angelicus Doctor, qui in objectis textibus generaliter loquuntur.

507 Relp. 2. dist. maj. Satis est ut homo convertatur quantum praescribit Deus. C. ut convertatur quomodoquaque; id est, ut ad Deum redire incipiat, N. Porro qui solo timoris, plerunque etiam nascientis mori agitur, quamvis ad Deum redire incipiat, procul & diu sapissime diffat ab eo conversionis gradu, quem extra & intra Sacramentum exigit Deus. Hinc S. Thomas cit. art. de timore nunc agimus secundum quod per ipsum aliquo modo ad Deum convertimur. Ab his autem ut ad reconciliationem cum Deo, quam tot lacrymis emit Magdalena, tot annorum labore Augustinus, sufficiat aliqualsius conversio. Certe longe plura ad ipsam requirit Synodus Trid. ut ex dicendis constabit.

508 Inst. 1. ex S. Thoma in 4. dist. 6. q. 1. art. 3. ad 5. Ad hoc ut homo se preparat ad gratiam in Baptismo percipiendam, praexigitur fides, sed non caritas, quia sufficit attritio procedens, nisi non sit contrito. Unde sic Henno pag. 119. Ideo aliquid caritatis exigimus ad Penitentiam, quia iuxta nos eam exigit Tridentina Synodus ad Baptismum. Atqui Tridentina Synodus non exigit id quod non exigebat S. Thomas: Cum probabile non sit sacram Synodus S. Doctori contrariae fuisse.

509 Confir. 1. quia juxta Augustinum Lib. de adulter. conjug. Cap. nle. Quae Baptismatis, eadem est reconciliationis causa. Ergo si attritio sine caritate ad Baptismum sufficit, sufficit & ad Penitentiam; quia non fecus ac Baptisma Sacramentum est mortuorum.

510 Confir. 2. Minor requiritur dispositio ad Sacraenta vivorum, quam ad Sacraenta mortuorum. Atqui juxta S. Thoman 3. p. q. 72. art. 7. ad 2. q. 79. art. 3. attritio putata contrito sufficit ad recipiendam gratiam in Confirmatione & Eucharistia. Si adulter. inquit S. Doctor circa

q. 72. etiam non perfekte contritus accedit ad Confirmationem, diminuendo non fit. Etiam non perfekte contritus accedit, per gratiam collatam in hoc Sacramento consequetur remissionem peccatorum. Ergo ad recipiendam gratiam in Baptismo & Penitentia sufficit attritio ut talis cognita.

Resp. ad 1. neg. min. quatenus supponit S. Thomam per attritionem nihil aliud intellexisse quam quod eo nomine hodie intelligimus, id est, dolorum ex solo gehenna meum conceptum: ab eo utique sensu procul distinxerant veteres Theologi, prout supra ex Vivaldo, Viguerio, & Molino dicimus: nec quidquam est ex S. Doctori textu unde id deduci possit. Dom enim ait in 4. dist. 6. non praexigit caritatem in eo qui ad Baptismum se preparat, manifestum est cum, non modo de caritate intensa loqui, que solutio prorsus nobis sufficeret; sed de caritate etiam habicuali. En textum ipsum. Recta intentio requiratur ad consequendam rem Sacramenti. Fides autem intentionem dirigit; & sine ea non potest esse, praeceps in Neophyto, recta intentio; sed caritas ulterius facit intentionem meritioram: & ideo ad hoc ut homo preparat se ad gratiam in Baptismo percipiendam, praequiritur fides, sed non caritas, non, inquam, ea caritas, cujus est sufficie-re ut intentio sit vice eterna meritioria, ac proinde habitualis. Et hinc patet responsio ad 1. confirmat.

Ad 2. neg. conseq. in sensu adversariorum. Loquitur enim pro more suo S. Doctor de attritione, vel potius de contritione ad justificationem insufficienti: prout tunc temporis intelligebatur: ea vero non contabat ex metu pure servili, sed participabat naturam verae contritionis. Id autem ex ipsis probandum locis qui obiectuntur, aut plane similibus. Sic ergo loquitur D. Thomas cit. q. 79. art. 3. O. Qui non fuit sufficien-ter contritus, devote & reverenter accedit, consequenter per hoc Eucharistie Sacramentum gratiam caritatis, que contritionem perficit. Atqui caritas metu servilem non perficit, sed potius foras mitit: contra vero caritas dolorem ex amore Dei conceptum perficit & adauget. Ergo. Idem col-ligi potest ex q. 80. art. 4. ad 5. ubi Angelicus idem versans argumen-tum, Potest, inquit, contingere sine culpa, ut quis in peccato mortaliter ad Eucharistiam accedit; puta dum dolens de peccato, sed non est sufficiens contritus; & in tali casu non peccat sumendo Corpus Christi, quia homo per contritionem sive non potest, utrum sit vere contritus. Atqui ambigere qui-dam potest homo an in eo contritus sit gradu, qui ad delendum peccatum sufficit: non autem an solum ex metu gehennae detestetur peccatum, cum sentit le eo solum motivo tangi: & id praecepit verum est apud adversarios, qui de atritione cognita qua tali tot & ranta dispu-tant. Ergo. Ita Auctor dissertationis de contritione ad mentem S. Thome, veterumque Thomistarum, pag. 9. & 10.

Inst. 2. Nemo mentem S. Thome plenius assequi debuit, quam Disce-puli eius, Catechismi Romani seu Tridentini editores. Atque hi servi-lis attritionis sufficientiam aperte docent. Sic enim habent part. 2. §. 47. de Confessione: Ex fidei doctrina omnibus credendum & constanter affi-mandum est, si quis ita animo affectus sit, ut peccata admissa dolet. Simil-que in posterum non peccare constituit, eti buriusmodi dolore non officiatur, qui ad impetrandam veniam satis esse posuit, et tamen, cum peccata Sa-credoti vite confessi fuerit, vi clavium sceleris omnia remitti ac condonari.

ut merito a Patribus celebratum sit, Ecclesia clavibus aditum in calam aperi. Unde sic: Ex fidei doctrina constat sceleri vi clavium iis omnibus remitti, qui peccata admitti dolent, simulque in posterum non peccare constituantur, &c. Sed per attritionem etiam amore deflitarum dolet homo peccata sua, serioque constituit non peccare in posterum. Ergo.

514 Resp. ad 1. pratermissa maiore, que praefatis instituti non est, neg. min. ad 2. dist. ex fidei doctrina constat iis remitti sceleri, qui hoc dolent debito modo, proinde ut sunt offensiva Dei, &c. qui ea dolent tantum quatenus penarum induciva, N. Alioqui de fide foret attritionem sufficiere in Sacramento, quod & Parisiensi Facultate, & a Clero Gallicano damnatum est. Ceterum hic pro agerino suo non Catechismi Rom. sensum iulterant adversarii. Litterae enim Editores hujus usquam id sibi assumptius ut dirimenter hinc, ejus a iudicio Tridentinum abstinuisse noverant, reip. tamen contra dictio opinionis, non fecit a Tridentinum ipsum fundamenta recurrunt. Sie enim ibid. loquuntur §. 41. *Natura quoque ipsa & ratio plena ostendunt, illa ad contritionem esse in primis necessaria: dolorem scilicet peccatae admitti, & propulsum cautionemque, ne quid injuriosi in posterum committatur.* Nam qui amico reconciliari vell, quem injuria aliqua officerit, & dolet oportet quod in eum injuriosus & consummatus fuerit, & diligenter reliquo tempore provideat, ne quis in re amicitiam Christi videatur. Ergo requiri Catechismus ut quis de peccatis dolet quantum sive injuria seu offensa Dei. Subsumo: Atqui detestatio peccati ut est offensa Dei, est aliud caritatis, ut omnes concedant, at ex adversariis Beccamus hic cap. 30. q. 3. Ergo.

515 Objec. 2. Servus, de quo Matt. 18. omni in dominum suum benevolo affectus delitus erat, tantumque ad pedes ejus procidit, quia timebat ne venundaret cum uxore & filiis. Atqui tamen est obtinuit talentorum decem millium condonacionem. Ergo attrito sola sufficit. Pariter prodigus filius de quo Luc. 15. non amore motus, sed preflus fame, redit ad patrem. Atqui tamen & statim stola prima donatus est.

516 Resp. 1. argumenta hac nimium probare: hinc enim lequeritur ad justificationem sufficiere naturalem metum, immo metum, quo dubium sit an exclusatur voluntas omnis peccandi. Quidquid enim sit de filio prodigo, constat servum debitorem ex solo corporeo penitentia metu ad Dominum sui pedes procidere. Nec minus suspicari licet cum pessime intus affectum tuisse, cum vix egressus, unum de confessis suis, qui debebat ei centum denarios, tenens suffocaret, quem & misit in carcere, donec redderet debitum. Et id indicat est parabolae epilogus: *Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis uniusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

517 Resp. 2. ad argumentum a Mattheo petum, neg. conseq. quia conclusio in qua de foro Dei agitur, non continetur in praemissis, que, ut observat Cornelius a Lapide, in sensu litterali de foro tantum humano loquantur, ubi & dominus malum servi affectum ignorans, eidem debitum condonat; & veniam semel concessam, ob ingrati animi vitium retrahat, quod Deus non facit. Non ergo spectari debent parabolae contextus, aut appendices, sed conclusio inde a Christo deducatur: hac autem solummodo docet, cum qui fratri suo quidquid ab eo pauci est injuriz, ex intimo cordis affectu non dimittit, judicium sine misericordia ex-

perturum esse. Hinc bene S. Thomas, quod & plures in hijs Theologis decursu observatum fuit: *Non recte arguitur ex metaphoris locutionibus extra scopus scilicet, prout Dionysius & Augustinus dicunt: Opus. 23. alias 22. cap. 2. ad 2.*

Quod spectat ad parabolam de filio prodigo, valet hinc ut & praecedens, quantum exigit scopus Christi: porro Christi scopus est ut offendat, minime indignandum, sed exultandum & contra, quoties peccatum ad Deum reverti contingit non autem ut singulos vere Penitentie gradus ad amissum describat. Quamquam dici potest prodigum & miseris sit sensu ad sensus meliores facile & brevi affractis: ita ut 1. crimina sua velut calamitatis lues fontes detestatus sit; 2. paternum quem indigno leserat amorem revolverit animo; 3. prateritam suam agendi rationem, ut optimo patri injuriosam tunc saltem exhoruerit, cum dolore tacitus intimo, in huc flebiliter erupit: *Pater, peccavi in celum & coram te;* prout docet Augustinus Lib. 2. qq. in Evang. q. 23. Porro qui peccatum ut superni & terreni Patri offensivum deflet, non utique veri erga utrumque amoris experts censeri valet. Ergo & hoc filii prodigi parabolis in probationem cedit.

Objec. 3. Ad 19. 17. hanc leguntur: *Cecidit timor super omnes illos, Iudeos atque Gentiles, qui Scieva filios a dæmons pessimo, in nomine Christi temere adjurato, pene disperiti viderunt: multique credentium veniebant confitentes & summiante altus suos. Unde sic: Credentes illi solo tunc timore movebantur. Atqui tamen altus suos confessi dubio procul absolvabantur. Ergo.*

Resp. neg. maj. 1. quia hinc pari jure colligi possit sufficere metum naturali: neque enim nature vires supererat metus de quo agitur. 2. Quia metus vices facile exciperre potest dilectio in primis credentibus, aut saltum ei se focum facere. Id quidem non exprimit facer Textus: sed nec in Funculo, qui a S. Philippo baptizatus est, Ad. 8. aliam exprimit distinctionem, quam quod crediditer *Filium Dei esse Christum Jesum*, ibid. 37. neque tamen, ut opinor, sola fides ad Baptismum sufficit. 3. Quia negant multi cit. 19. Ad. agi de Confessione Sacramentali.

Objec. 4. Id Apololoi Rom. 5. veri 8. & 10. *Commendat caritatem suam Deum in nobis, quoniam cum aliis peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo, &c. Atqui, ait Ricius, si ultra metum requiretur caritas, jam non reconciliarentur peccatores & inimici. Neutrini enim sunt qui caritatem habent.

Resp. 1. Necdum diximus caritatem requiri in attritione ad Sacramentum: unde que forte contra alios valere potest objectio, necdum faltem valeat contra nos.

Resp. 2. ex objectione lequi metum servile tam in veteri quam in nova Lege, & in hac extra non fecus ac intra Sacramentum valere ad justificationem. Universi enim de omnibus dixit Apostolus: *Cum inimici essemus, &c.*

Resp. 3. Reconciliationis nomine illic non intelligi formalem justificationem a peccato, sed satisfactionem pro nobis adhuc inimicis & peccatoribus a Christo oblata Patri, prout hunc in locum exponit D. Thomas. Quod si locus ille de formalis justificatione intelligatur, nihil inde contra eos, quibus servilis metus non sufficit: possunt enim illi ultra me-

tum aliquid requirere, quod justificando impar sit: atque ita se rem habere manifestum fieri ex dicendis.

525 Obijc. 5. Ex Apostolo Rom. 3. vers. 28. justificatur homo per fidem sine operibus legis; seu non ex operibus justitiae, ad Titum 3. v. 5. Atqui si non ex metu, sed ex caritate iustificaretur, nec iustificaretur sine operibus legis; cum caritas sit opus legis, immo plenitudo legis; nec iustificaretur sine operibus justitiae; cum eadem caritas vel ut opus justitiae, vel saltem ex natura trahat gratiam iustificationis, tamquam ultima dispositio. Ergo, Ita Riccius.

526 Resp. 1. hinc quoque sequi, ut ex plerisque adversariorum objectionibus, hominem extra Sacramentum solo metu iustificari. Verum est enim ubicumque hominem iustificari sine operibus legis, & gratia Dei miseratione, cui docebat Trident. Sess. 5. Cap. 5. & 3. & Can. 1. ac 3.

527 Resp. 2. neg. min. Siquidem Apostolus per opera legis, seu iustitiae, que fecimus nos, vel intelligit legales ceremonias, Circumcisione, Neomeniam, Sabbatum; vel ut Bellarmine * placet, opera scilicet naturae viribus, & per solam Legis literam absque adjutorio fieri in Chirritum elicita. Ergo ridiculum est caritatem, eo quia sit plenitudo legis, inter opera legis, aut humana iustitiae recensere: prouide nec praesentem controversiam attingit Apostolus. Quapropter fatua haec argumenta, que solidi nihil habent, missa confutio facimus. Qui illuc obruta videre voleret, aedat, sed sagaciter, disputationes quatuor Lambert le Drou, ex Eremitis S. Augustino ad Porphyriensem Episcopatum evenit.

528 Obijc. 6. SS. Patres constanter docent gehennam metum esse bonum ac laudabilem, & per eum tolli peccandi voluntatem. Atque haec sufficiunt ut idem metus ad iustificationem proxime in sacramento perdurat. Major conflat ex Patrum textibus supra citatis; quibus dnos adjungere licet; nonnulli Augustini in Psalm. 68. ubi hac. *Majore timore maiora contemnuntur, & majora eternitatis cupiditate omnia temporalia solviduntur.* Alterum Gregorii Mag. Lib. 5. Moral. Cap. 16. alias 13. *Mens, inquit, in timore Domini constituta non inventit extra quod metu: quia dum recte metu conditoris omnium jungitur, potestas quadam supra omnia sublevatur.* Minor videtur certa. Nam enim, quod, iustificatione impar erit ea mentis dispositio, que tam sublimis est ut temporalia omnia latidat; tam efficax, ut conditoris juncta supra omnia sublevetur?

529 Resp. neg. min. Si enim timor ad iustificationem proxime disponat, vel quia bonus est & salutaris, vel quia peccandi voluntatem excludit. Non 1. Patres enim auctus fidei & spei bonos & laudabilis duxerunt: nec tamen aucti quispiam eos instar proxime ad gratiam dispositionis assignare. Non 2. Si enim exclusio voluntatis peccandi, proxima foret ad gratiam dispositio, Tridentina Synodus, que, preterea iuxta adversarios, definit, per metum excludi posse voluntatem hanc, necessario determinat, attritionem in Sacramento sufficere. Id autem negant hodie plures ex attritionis servili vindictibus, & ex dictis merito negant. Nec celsum est igitur ut sicut fidei, sic & attritione veniar aliquid in suspectas. Istud vero quid tandem sit, subinde rimabimur.

530 Nec nocent objecti Patres, 1. quia cum generatim loquuntur, de extractione etiam extra Sacramentum intelligi possunt. Attritionem porro extra

Sacra-

Sacramentum iustificatione parem esse vel ipsi adversarii negant. 2. Quia ut plurimum loquitur de metu, non qualis occurrit in peccatoribus, qui vix a peccato retrahi incipiunt; sed prout est in iustis, qui, cum gravior imminet tentationis efflus, in ardientiorem gehennam astutum descendunt animo, ne succumbant: nec alio sensu intelligi potest. S. Gregorius, cum de iis verba faciat, quibus inest fiducia fortitudinis, & quorum mens super omnia elevatur. 3. Quia igitur Patres passim a libi ad iustificationem motivum timoris perfectius exigunt; principius vero Augustinus, de quo infra.

Instant 1. & quia Augustinus appellavimus, mitrent nos ad Augustinum. Is porro, postquam Lib. de catechizand. rudibus Cap. 17. assertur eos qui fidem amplectuntur, Iesu cupidine hominibus placendi, seu terrena felicitatis intuitu, vere Christianos non esse, tertium assignat genus corum qui pene eternam metu Christi nomen obligant: De his portio libri pronuntiat jam superiorius a nobis commemorata: *Qui propter beatitudinem sempiternam, & perpetuam quietem, que post hanc vitam sanctis futura promittit, vult fieri Christianus, ut non sit in ignem eternum cum diabolo, sed intrat in regnum aeternum cum Christo, vere ipse Christianus est, cauus in omni temptatione ne prosperis rebus corrumperatur, & ne frangatur adversus ... in tribulationibus fortis & patiens: qui etiam proficiendo perveniet ad talen animum, ut plus amet Deum quam timeat gehennam: ut etiam si dicat illi Deus: Utne deliciis carnibus sempiternis & quantum potes, peccare nec morieris, nec in gehennam miseris, sed tantummodo mecum non eris, exborrascat & omnino non peccet, non jam ut in illud quid timebat non incidat: sed ne illum quem se amat, offendat: Ex quibus sic cum Riccio. Qui vere Christianus est, is saltem in Sacramento habilis est ad veniam peccatorum. Atque Augustinus hominem, qui, & quatenus solo timore moveret, docet vere esse Christianum. Eum enim solo adhuc timore moveri supponit Augustinus, quem supponit deinceps ex eo timore per venturam ad amorem: Nemo enim ad id proficiere dicitur quod ante habeat. Atque supponit Augustinus, &c.*

532 Resp. 1. locu Auguſtinum de Catechumeno in ordine ad Baptismum: pauciora porro ad Baptismum requiri, quam ad Penitentiam, ut docent Patres: unde etsi profundius atque efficaciter timor quem ibi pingit & supponit Augustinus, supponatur proxima in Baptismate ad iustificationem dispositio, non statim sequetur, cumdem in Penitentia sufficere.

533 Resp. 2. diff. min. Augustinus docet eum qui solo metu agitur, vere esse Christianum, id est, ad fidem momento vere Christiano inclinari. C. id est, inclinari ad fidem momento, quod ultima sit dispositio ad reconciliationem cum Deo, saltem si de iis sermo sit qui actualiter peccata commis- sunt, N. Itaque qui Christo nomen dant, seu ut homines sibi demereantur, seu ut caduca bona obtineant, si cum nulla moveantur religione, vere Christiani non sunt; sed potius esse fingunt, ut docet Augustinus ibid. Cap. 5. At qui fidem amplectuntur ut gehennam vitent, & beatam vitam obtineant, si & Christiani fidei lumen sequuntur, & vere laudandi sunt; quamvis enim nequum sit sine fidei ut vere Christianos decet, dubio procul sicut ut brevi a timore ad amorem affligant, nec Deum timant dum taxat vindicem, sed Patrem ament. Et id est Cap. 5. docet Augustinus, dum ait, de ipsa Tournely Thol. Adorat. Tom. VI. 8 sever-

severitatis Dei, qua corda mortalium saluberrimo terrore quatintur, edificandam caritatem, ut ab eo quem timet, amari se gaudeat, eum redamare audeat. Est igitur timor optima ad melius aliquid dispositio: at melius illud ad justificationem requiri non negat S. Doctor, sed contra: unde Cap. 4. postquam admonuit, totam Legem & Prophetas in illis duobus pendero precepit, dilectionis Dei & proximi, sic Catechizans alloquitur: Hac ergo dilectione tibi tamquam fine proposito, quo referas omnia que dicis, ita narva, ut ille, Cathecumens, cui loqueris, audiendo credat, credendo speret, sperando amet.

534 Inf. 2. Juxta SS. PP. a quibus non recessit Augustinus, Triplex est classis corum qui salutem consequuntur, quemadmodum ex Evangelicis sermonibus discimus, & ut magis hic vir Gregorius Nazianz. illinc mutatus in Orat. 3. de Baptismo dicit, minimorum servorum, qui panarium meu ad bonum excitantur; mercenariorum, qui ob mercedem, quam Dominus iis proibet qui probis operibus student; & filiorum, qui non ob quidquam horum, virtutis officio fungi volunt; sed quia in lucro putant patri gratum facere: ita Elias Cretenis in cit. Gregorii Naz. Orationem. Ita & Clemens Alexand. Lib. 4. Stromat. Basilius Proemio in Reg. fuisit discept. Gregorius Nyien. Hom. 1. Bernardus Epist. 11. Cap. 8. Serm. 3. de divers. n. 9. Thomas 2. 2. q. 24. art. 9. &c. Atqui huc trium classium distinctio absita est, nisi attritio servilis saltet in Sacramento ad justificationem sufficiat.

535 Resp. 1. citatos Patres generavit, non autem pro solo Sacramenti recipiendi casu locutos esse: ergo textus corum vel nimis probant, nempe eos qui in solo metu gradu mortem opetterent, salvari sine Sacramento; vel ad rem non faciunt. Hos autem extra rem esse constat, quia SS. Doctores de vario vita Christiana statu loquuntur, non autem de prava iis ad Sacramentum dispositiobibus.

536 Resp. 2. neg. min. Duplici de causa, 1. quia triplex illa classis in ipso Iustorum ordinis reperi potest. Ex his enim, aliis debilitores metus ac spei incertitatem adeo indigent, ut nisi his munitantur, grave subiectum periculum ruine, quam & aliquando, tot licet adjuti praefidis, non effugiant: Alii, iisque Itricius filii, Deo tanq; profunde adherentes, ut sublati gehenna & Paradiſo, nec morte, nec vita, nec creatura illa ab eis obsequio separari possint. Et hi omnes dubio procul, utpote Deo grati, ad alterna salutis portum devenire possint: at hinc nihil est quod ad presentem controversum inferatur: nec enim ea est de jureis qui ex metu agunt, sed de iuris, qui solo metu a malo temperant. 2. Quia ut triplex ea classis substat, haud necessum est ut unaqueque ad salutem sufficiat per se, sed fas est ut unaqueque ad eam disponat magis vel minus proxime. Atqui timor remote, spes paullo propinquius, caritas demum magis proxime disponit ad salutem. Ergo cum in salutis negotio potissimum considerentur seu principia conversionis, seu motiva que frequenter hominem retraherunt a malo, non immixto dicitur tres esse salvandorum classem, quarum una timori, altera sancte concupiscentie, tertia caritati felicitatem suam debet. Hac ex Witratio Galdus: pars enim ex utroque.

537 Obijc. 7. id Hieronymi in cap. 1. Malach. Vnde primum Deus ut filii eius sumus: & bonum voluntate faciamus: si hoc consequi nolumus, ut saltem nos seruos habeat, & a malis per suppliciorum formidinem recedamus. Unde sic:

Qui

Qui in eo est statu in quo vult Deus ipsum esse, habilis est ad justificationem. Sed qui a malis ex suppliciis formidine recedit, &c.

Resp. 1. ut semper, hinc sequi hominem solo extra Sacramentum timore justificari: hic enim a Sacramentis praescindit Hieronymus, ut per se liquet.

Resp. 2. neg. min. qui a malo ablinet ex metu, facit equidein quod Deus vult, quantum ad fugam peccati: quia vult Deus ut qui a peccato non recedit ex amore filiali, ab eo saltene recedat ex timore servilis. At non idcirco in eo est statu in quo ipsum esse vult Deus: sed tantum ad eum sibi viam parat.

Obijc. 8. ex constanti veterum Theologorum axiomate *Ponitens in Sacramento ex attrito fit contritus*. Atqui eo ipso constans est veteran Theologorum sententia, attritionem solam sufficiere in Sacramento. Si enim ultra attritionem requireretur caritas, jam Ponitens ex attrito non fieret contritus, sed extremitate contrario contritus magis: quia ubicumque est dolor de peccato ex motivo caritatis, ibi ut vera est caritas, sic & vera contritio.

Reip. 1. axioma illud perperam tribuit antiquis omnibus Theologis: cum eorum pars major illud omnino neferient; ut mones Auditor Libri cui titulus: *Eclaircissement de cette célèbre & importante question, si le Concile de Trente a décidé ou déclaré que l'attrition concue par la seule crainte des peines de l'enfer & sans aucun amour de Dieu, soit une disposition suffisante pour recevoir la grace de la justification au Sacrement de Pénitence*; quem adi. part. 1. cap. 6. pag. 54.

Reip. 2. neg. min. Ut enim ex illo quorundam veterum axiomate inferri possit attritionem solam sufficiere in Sacramento, necessum est ut attritio quam docuerunt fieri contritionem, sit in eorum mente attritio pura, & omnis amoris expers. Atqui contra attritio de qua loquebantur, amoris initiali juncta erat, & ideo ab eorum nonnullis attritio perfecta nuncupabatur. Res conitac ex tribus magni nominis Theologis, quos ibidem adducit Gallicus Scriptor statim citatus. Ita vero sunt, 1. Alphon-sus Vivaldus in Candelabro aureo tit. de attrit. q. 2. & precipue q. 9. ubi hic: *Quotiescumque inventur in Doctoribus quod attritio fit contritus, vel attritus fit contritus, est intelligendum de attritione perfecta, id est de ea qua propter Deum pene dolens de peccatis, sed non ita fervide & super omnia ut per erat. Neque id ab eo temere assertum, sed celebriorum, quo magno numero appellat, suffragio roboratum.*

2. Viguerius qui in suis de Sacramento Pénitentiae Institutionibus, a tota Parisiensi Facultate collēmētis approbatib. an. 1549. sic loquitur Cap. 16. v. 10. *Sciendum est quod si attritio dicatur dolor de peccatis voluntarie assumptus propter timorem servilem, sic quod principium eius sit timor servilis, si sci-licet si detestatio peccatorum propter metum pauci, tunc attritio namquam sit contritio, nec ex attritu aliquis fit contritus, nisi ad hunc sensum quod post attritionem venit contritus, sicut dictum, ex maxe fit meritis, & ex iugulo fit iugitus conlective.... Si vero attritio dicatur dolor voluntarie assumptus propter Deum summo dilectionis, sed non cum sufficiente & requisita intensione fize gradu, puta quia non ex toto corde & ex tota mente sit attritio per continuacionem, vel applicationem absolutionis, fit contritus: & sic intelligitur id quod a Doctoribus communiter dicitur, quid virtute clavium ex attrito fit contritus.*

3. Joanne Molanus, Lovaniensis Doctor vir, judice Baronio, de Ecclesia Belg. T. 2. p. 695.

S 2 aqua.

Biblioth.
Belg. T.
2. p. 695.

equum inter paticebatur idem Cardinalis) in Cōpendio Theologīa prae-
dictū edito an. 1585. de contrit. num. 40. saniores Scholastici, inquit, cum
asserunt virtutem Sacramenti Poenitentia ex atritio contritum hominem facere
loguntur ut atritio que adjumentum habet effectum, quo Poenitens incipiat al-
liger Deum tamquam omnīs iustitiae fontem.

Ex his sic: Eatenac sufficeret atritio ad iustificationem, quatenus vi
clavium fieret contritio. Atqui juxta veteres Theologos atritio mere
servitus numquam sit contritio. Ergo. Et hec nobis quarta erit probatio
precedentibus utiliter adjungenda.

543. Objic. 9. Rituale Romanum praecepit, & quidem non temere, ut abso-
lutar moribundus confiteri non valens, quando per testes confat, cum
deditis signa doloris. Atqui erit id temere praeceptum, si timor servilis
non sufficit. Is enim facilis habetur, non autem ipsa Dei propter se dilectio.

544. Repf. 1. argumentationem hanc, ut alias, pene omnes in precipitum
trahere. Sic enim, nec omnium primus, disputabit quisquam. Rituale
Rom. ... Atqui erit id temere praeceptum, si non sufficit metus natu-
ralis. Is enim facile habetur, quia penes hominem est: non autem su-
pernaturalis, qui a gratia, eaque efficaci, pender. Ergo.

545. Repf. 2. neg. min. Sicut enim confert Baptismus in liquore, de quo
ambiguitur num aqua sit, quia in extremis extrema tentari oportet: sic
& pari de causa debet aboliri moribundus, de quo dubium sit an so-
lo metu, an alio nobiliori motivo afficiatur.

546. Objic. 10. Si quid obliter quoniam atritio supra sufficiat in Sacra-
mento, id sane quod peccandi voluntatem non excludat. Si enim excludat,
jam nullus manet in corde obex ad gratiam: unde cum ex Trid. Sess. 6.
Can. 6. & 7. Sacraenta gratiā conferant non ponentibus obitem, ni-
hil erit eue simplieri atritio non iustificetur. Atqui atritio ex tortis
dictis peccandi voluntatem abigit.

547. Respondent plerique caritatis initialis vindices etiam Anti. Quenellianii
diff. min. Atritio excludit voluntatem peccandi auctūm, t. habitua-
lem, Subd. Excludit occasionaliter, & ratione dilectionis, quam intro-
ducit, sicut sita introducit lumen, ait August. Tract. 9. in Ep. Joan. C. for-
maliter & ratione sit. N. Utique legitimam esse oportet solutionem a tor-
eximere nos Doctribus traditam. At, quod mihi uni verendum est vi-
tio, fateor me illam non fatis assequi. Vel enim, ut jam dixi, habitua-
lis isthac voluntas, est fundus quidam adhesionei peccato, vienque sexta
veritate gehenna hypothesis peccator homo; vel superflues prateriti pec-
cati macula, vel actualis ad peccatum affectus, vel aliud neficio quid.
Non 1. cum quia, juxta eosdem, habitualis hac adhesionis locum non habet
quoad omnia peccata: nec enim qui ex gravi metu peccavit, radicem
adheret peccato suo; nec qui amittit ex ira impetu occidit, idem face-
ret sublato gehennam metu: tum quia nec ipsa quedam initialis caritatis
scintilla, qua habitualē a Deo aversionem tollere non potest, pradi-
cium peccato adhesionei fundum tollit: tum quia, ut olim post Serram
adnotavimus, non iudicat Deus hominem ex iis quae in hac vel illa oc-
casione facturas esset: aliqui reum sum ab ultime Cenae momento ha-
buerint Petrum, a quo, minore quam mortis metu, abrogandus erat.
Non 2. quia peccati macula, si sit quidpiam ab habituali illa peccandi
volun-

Voluntate diversum, ne ipsa quidem initiali caritate auffertur. Non 3.
quia implicat ut actuali ad peccatum affectu sedatus sit, qui ex gratia
impulso peccatum super omnia descelari supponitur. Si 4. quid illud
sit, assignare ne dedignentur solutionis bujus Autores: vel potius so-
lutionem ipsam reddant incodi, &, quod sane possunt, circumfusam his
omnibus caliginem excutiant. Interim

Resp. neg. maj. Neque enim insufficiens videtur atritio, quia peccandi 548
voluntatem non excludat, sed quia excludat ex motivo imperfectiori,
eo nempe vi cuius detestatur quidem homo peccatum, ut malum sui,
non autem ut malum Dei, seu ut aversionem a Deo tanquam a fine ultimo.

Objic. 11. Qui sinceran habet inuenit cum Deo reconciliationis vo- 549
luntatem, ad obtinendam in Sacramento gratiam videtur idoneus. Ni-
hil enim exigit Deus ad peccatoris iustificationem, quam ut is in gra-
tiam secum regredi sincere velit. Atqui sinceram hanc voluntatem ha-
bet, qui vere atritus accedit ad Sacramentum. Quare enim accedit,
nisi ut Dei amicum sibi reconciliat?

Resp. neg. min. 1. quia rebus propriis inspectis & attenta sola timoris 550
natura, qui ex puro gehenna metu peccata dolet, non tam Dei amici-
tiam inquirit, quam ne eum sibi iratum habeat, & ab ipso malis quid pa-
titur. Illud autem motivum, quo ne terrenus quidem pater vere conten-
tus sit, ab plenam gratiam inveniet coram eo, cui si cor dederis, totum
dediti, si negaveris, vel dare non satagis, nihil ferme, aut nihil saltem
ipso dignum dediti? 2. Et consequenter, quia is solum sinceram habet
inuenit cum Deo amicitiam voluntatem, qui ad id media idonea adhi-
bet. Non adhibet autem qui solo meu tangitur: Potest enim & enixe pe-
cat sancta dilectionis primordia; & ab eo dabuntur, qui venit ignem
mittere in terram, nec quidquam vult magis quam ut accendatur.

Inst. 1. Ille sincerus habet inuenit cum Deo gratia voluntatem, 551
qui firmum habet divina mandata servandi propositum; quiq; mori-
malit quam vel tantillum aliiquid perageret, quod divine amicitie ad-
venatur. Atqui atritus firmum habet, &c.

Resp. diff. maj. Qui firmum habet . . . propositum, intuitu Dei, 552
C. intuitu sui ipsius, bono quidem, & laudabilis, sed imperfēcto, & qui
plus Iudeum debeat, quam Christianum, N. Solutio ex dictis contat,
& amplius confitabit ex dendis.

Inst. 2. Atqui propositum mandata deinceps servandi, licet ab im- 553
perfēcto motivo exoriatur, sufficere debet cum Sacramento. Ergo.

Prob. Subf. Ut motivum illud sufficiat, fatis eff. ut Christus a di-
gniori motivo, quia difficultioris nos liberaverit. Atqui liberavit. Fecit
enim si debuit: Debuit autem, quia imposuit novum confessionis onus,
e re autem erat, ut qui hinc gravabat, inde ab onere levareret.

Resp. ad 1. neg. Subf. Ad 2. & 3. neg. min. Abfit enim, ut qui antiquata 554
timoris Legē, igneā amoris Legem & Celis in terras attulit, ab amoris
jugo, quodulcescit quidquid in Evangelio acerbum est. Fideles suos leva-
verit. His quidem ubiores & potentiores gratias confert, sed praeipue
amoris. Non nego eos minori indigere dispositione cum Sacramento,
quam indigerunt Iudei Sacramento destituti: sed id factum est, non
gam ut compensetur onus confessionis, quam eruditii multi apud Iudeos

in usu fuisse volunt, quam in gratiam amoris ipsius: videlicet ut oculus justificatur Fideles, ceterisque habituali caritate intrinseci, dignos Evangelio fructus in operibus singulis ex caritatis motivo vel saltu influxu elicentur.

555 Inf. 3. Conitat Legem novam esse Legem gratiae. Atque Lex gratiae non erit, sed potius rigor, si ultra timoris motum aliquid exigat. Istud enim, quidquid tandem sit, difficilior habetur quam timor.

556 Resp. 1. hinc a Pelagianisante quopiam deductum iri, metu naturalem in Sacramento sufficere: is enim cum naturae vires non supererit, causis habebitur, quam timor supernaturalis.

557 Resp. 2. neg. min. Praterquam enim nova Lex Lex gratiae non dicitur, quasi nihil ea ad finem suum exigat laboris, cum ex Christo ipso apud Matth. 7. arcta sit via que ducit ad vitam, & Christianis quisque cum meo & tremore salutem suam operari debeat; certum est Evangelicum Legem multiplici titulo dici Legem gratiae, & quidem 1. quia praecepta longe pauciora complectitur; 2. quia Christum ipsum habet, quem tantum praefigebat Lex Mofaica; 3. quia gratias largitur ubiores, easque potissimum sanctae dilectionis: unde tam facile est Christiano amare, quam olim Iudeo timere. Non ergo querendum est de difficultate amoris, sed quendam quod inter tot amandi motiva & auxilia diabolico quadam miraculo frigescimus.

558 Atque hinc solvitur quod obiectum alii, videlicet jugum Christi esse suave, &onus eius leve. Qui enim hac dixit Christus, & confessionem praecepit, & amorem Dei ex toto corde, ex tota anima, ex totis viribus; atque eo in mandato Legem & Prophetas constituit: Unde seu sufficiat attrito in Sacramento, seu ultra ipsam aliud quid requiratur; reddit semper commenititia Legis difficultas; vel, ut verius dicam, hinc corruit unde repeti t. 1. videtur. Ut enim ait S. Doctor gratiae & caritatis: Durum videtur quod p. 558. Domini imperavit, ut si quid eum sequi, abnget seneptum. Sed non est durum nec grave quod ille imperat, qui adiuvat ut fiat quod imperat. Nam & illud verum est quod sic dicitur in Psalmo 16. Propter verba labiorum tuorum ego custodivi vias duras. Et illud verum est quod ipse dixit. Jugum meum leve est, &onus meum leve est: QUIDQUID ENIM DURUM EST IN PRÆCEPTIS, UT SIT LENE CARITAS FACIT, . . . Considerate quantum laborent omnes amatores, nec sentiunt quod laborant: & tunc plus ab eis laborant, quando a labore quicunque prohibetur. Aug. Serm. 96. alias 47. de divers. Cap. 1. & Lib. de Nat. & Gr. c. 69. Christi sacrifica UNI caritatis leve est. Dura sunt timori via Domini, leve amori. Ergo nedum grave sit jugum Christi, quia dilectionem exigit, hinc lene est, quod & dilectionem requirit, & dat diligendi vires.

Alias id genus obiectiones plures qui reperire volent cum solutionibus, aedat citatum jam Opus Porphyriensis Episcopi Dissert. 3. Cap. 12.

PUNCTUM TERTIUM.

An supposita probabilitate opinionis, qua attritionem servilem sufficere docet, eadem opinio fit practice tuta.

R E VOCANDUM in mentem quod diximus in Tract. de Conscientia Cap. 5, nimirum opinionem etiam contraria probabiliorem practice tene-

teneri non posse, nisi ea multo probabilior sit. Id autem, si qualcumque in materia verum est: at in his precipue quæ justitiam proximo debitam & Sacraenta spectant. Jam ergo expendendum, an etiam servilis attritionis sufficientia iis nitetur motivis, quæ difficultatem haud commendandam faccerent, posset haec ut certum quid & extra omnem aleam positum teneri in præmia. Supponit hec quæstio rem agi cum Penitente, quen certe confiteretur, non alio quam timoris motivo deterri a peccato, idque extra casum mortis. An autem Penitens ipse facile ac certo scrutari posset, quo moveatur spiritu, metus solum an etiam amoris, quæstio est nova, quam in præstanti non expendimus. Sit

C O N C L U S I O N I S. Opinio quæ attritionis pars sufficientiam docet, vel eo reicienda est, quod in præmia non sit.

Prob. 1. Opinio, qua, etiam si speculative supponatur probabilis, praesertim ut non licet, est opinio in ordine ad mores pro�tus reicienda. Atque opinione, qua attritionis servilis sufficientiam adstruit, uti non licet, etiam si, &c. Ut enim opinio ista nullum practice usum habere posset, sufficiente dico hoc, t. ut eadem opinio tametsi probabilis, immo & opposita nonnulli probabilior (quod utique negamus) dubia tamen sit & incerta; 2. ut, extra necessitatibus casum, illicitum sit in Sacramentis conferendis sequi opinionem incertam & dubiam, eti probabilem, relata tiori; qualiter esse oppositam fatentur omnes. Atque utrumque constat.

Primo enim opinio quæ pro attritione pugnat, incerta est & dubia. Illa siquidem opinio incerta est & dubia, cuius opposita non improbabilius fuletur momentis, & teneri potest ut probabilis. Ratio est, quia ut opinio opinioni vera opposita, vera esse nequit, sic nec opinio opinioni indubia opposita, moraliter probabilis esse potest. Atque opinio opinioni de sufficientia formidolosa attritionis opposita, est ad minus probabilis. Quis enim, ait Henno ipse, postquam omnes intendit nervos, ut attritionem puram vindicaret; quis dicere ausit moraliter improbabilius esse opinionem, quam hos tempore tot sanguinem Episcopi, Academias & Theologos, ut existimat tot esse pro, quod contra. Sane, ait Steier, Episcopi Episcopi, Academias Academias, Schola Scholis hac in parte aduersatur. Huc facit, pergit idem Henno, quod opinio qua formidolosam attritionem rejecit, t. rationes afferat non spennadas tum ex Augustino, tum ex aliis Patribus, tum ex antiquis Theologis, tum etiam ex Tridentino de promptis; 2. quod autoritatis, quam ex Tridentino despenserat opinio pro servili attritione decertans, non parum detraxit Tridentina Pallavicini Historia, ubi asserta & probata a Patribus sublatam fusile vocem, sufficere, quia nihil circa materiam hic agitatam decidere voluerint; 3. quod ante Tridentinum vias reperire sit Auctores, qui dixerint sufficere attritionem sine aliquo Dei amore benevolo. Unde Suarez scribens post Tridentinum de nostra sententia dicebat part. 3. quæst. 90. art. 4. disp. 15. Sæc. 4. num. 17. Illa opinio nec valde antiqua est, nec multum communis. Et Dominicus Soto, qui Tridentino interfuerat: si ait disp. 28. in 4. quæst. 2. art. 6. Doctrina hæc de attritione, qua in Sacramento fit contritio, licet sit vera, non est tamen multum vetus: & sic concludit: Revera cum quis mihi diceret se non panitere propter Deum, absolvere non auderem. Si non audates ille, qui circa hoc mentem Concilii penetraverat, an prudenter audebimus

S 4 noi?

nos Deteret me, prosequitur Soto, non esse articulum fidei ... Non enim est expressa Evangelio assertio. Immo neque apud Augustinum, aliumve istius classis Autorem reperitur, sed et Scholasticorum collectio (id est, conclusio) qua quanquam sit vera, non est tamē digna, cui balances perpetua nostra salutis aut damnationis confidamus. 4. Quod etiam pricipiū sententia hujus Patrōni voluit eam, saltem in articulo mortis, esse practicandū, ob grave, ut aīus, damnationis pérículū: Si grāce périculū; ergo non tanta certitudo. Hac ille.

Secundo, in Sacramentis conferendis non licet præcīte sequi opinionem dubiam & incertam, eti probabilem, reliqua aliū tuiore. 1. Quia damnata est ab Innocentio XI. an. 1679. & a Clero Gallico. an. 1700. hac juniorum Casuistūrum assertio: Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valorē Sacramenti, reliqua tuiore. 2. Quia res ipsa non licet sequi opinionem, que aeterna ruina périculū cum exponit a quo præcīte tenetur. Atqui opinio, cui sufficiens est attritio formidolosa, utpote nec indubia nec certa, aeterna damnationis périculū cum exponeret, a quo præcīte tenetur, ut docet Saarez, vel saltem valde probabilitate ab aliis doceri tradit: immo exponeret adhuc, si, quod utique distinetur, opposita probabilior supponeretur. Ut enim in hac etiam hypothesis exponat aeterna damnationis périculū, satis est ut qui eam sequitur, materiam dubiam & incertam adhibeat pro certa sine necessitate: id enim nefas esse jam contentur omnes. Sed qui sola contentus esset aeternae servili, materiam dubiam adhibebat pro certa, adeoque Sacramentum exponere nullitari, circa necessitatem. Neque enim negabunt adverfati Deum, qui impossibilia non juber, eas, urgente præcepto, gratias largiri, qua ad detestandum ex perfectiori quam attritionis motivo requiruntur. Quemadmodum igitur licet speculative probabilis sit, aut etiam opposita probabilior supponatur opinio D. Thome de sufficiencia panis filiginei in Eucharistia, peccaret tamē qui extra extrema, si que subesse posset, necessitatem casum filigineo pane uteretur. Quemadmodum rufus pessime audiret medicus, qui omisa circa cauſam medicinae indubie profutura, aliam probabilitate tantum profuturam daret agrot. Sic a pari in praeferti materia.

580 Nec dicas, test Esparza S. J. Romana Inquisitionis qualificatore, qui prefensi aderat, quando reprobata est propostio, Non est illicitum, &c. intactam penitus fuisse opinionem de sufficiencia attritionis servili, licet tunc examini subiecta fuerit: immo hanc ex unanimi Cenorum suffragio remansisse incolumera.

Aliud est enim opinionem non improbari, aliud eamdem judicari moraliter certam. Utique intacta remansit haecens opinio D. Thome, quæ panem filigineum ad Eucharistia materiam facit esse contendit. Cedo quis eam in præci teneat auctoritatem. Addo, quod sicut bona fides illius, qui propter D. Thome auctoritatem filigineo pane uteretur, etiam quidem a peccato eximere posset, nec tamen Sacramentum verum efficeret, si forte falsa sit, ut a multis esse conjectur, opinio ipsius: Sic a peccato immunitus evidenter esse posset, qui ad Poenitentiam accederet cum attritione sola: at non ideo salutem consequeretur in hypothesi probabilitate vera, quod servilis attritio per se solam in Sacramento non sufficiat.

Objic.

Objic. 1. Tuta est præcīte opinio, cuius praxim approbat Ecclesia: Atqui ... Illius enim opinione praxim approbat Ecclesia, quam scit & permittit doceri ut veram & præcīte tutam. An enim pia mater opinionem ex qua tot fecundant sacrilegia, tot hominum damnatio, uti veram & tutam doceri sineret, nisi ejus praxim omnīs expertem periculi judicaret. Atqui scit Ecclesia & permittit doceri opinionem attritionis formidolosa, ut veram & tutam; vetatque ne illa hac notetur censura, ut patet ex Decreto Alexandri VII. Ergo.

Resp: ad 1. neg. min. ad 2. 1. retroorque argumentum. Illius opinionis 562 praxim improbat Ecclesia, quam scit & ad minus permittit rejici ut falsam & nullatenus securam in præci. Atqui feit Ecclesia... Neque vero ignorat Apostolica Sedes, que ita ea de sententia seu Cleri Gallicani, cum isam publicis monumentis inscriperit; seu innumerabilium toto Orbe Theologorum; cum ex his alli soos ea de re Libros Rom. Pontifici, ut Clementi XI. Porphyriensis Episcopus; alii Ministrii ejus, ut non ita pridem Prolegato Avenionensi Galdus, nuncupatoriis Epistolis dedicaverint.

Resp: 2. neg. maj. 1. Quia Thesis sita: Debet opinio censeri probabilis, dum 563 non confit rejetam esse a Sede Apostolica tamquam improbabilem, que est n. 17. inter damnatas ab Alexandro VII. an. 1665. quatenus silentium & tolerantiam pro Ecclesiæ vel Sedi Apostolicae approbatione statuit, falsa declarata est a Clero Gallico. an. 1700. scandalo, saluti animarum noxia, &c. 2. Quia si quis attritionis sufficientiam approbasset, maxime Clemens X. dum hanc, non fecis ac propositam sententiam illa censura notari volevit. Porro Clemens X. Lovaniensibus deputatis, teste Fervacquo, renuntiavit, se in ea de sententia quod requiratur aliquis Dei amor propter se in Sacramento. 3. Non magis Ecclesia servilis attritionis sufficientiam probare censenda est, quia illam doceri sinat, quam approbata censenda sic tot Ethice Christiane corruptelas, quarum aliquot tandem proscripti, alias, Deo dante, proscripti deinceps. Immo erat cur ita magis quam illam proscripteret deinceps. Haec siquidem, puta quod intentio interior in Officii recitatione necessaria non sit, &c. frequenter nocere possunt: illa vix unquam ultra ratum attritionis, qua talis cognite calum: cum ne unus quidem vel Poenitens reperiatur, qui peccatum suum quo meliori potest motivo non detectetur; vel Confessarii, qui ad detectionem hanc pro virili non accedat. Sane, ait, laudatus supra Theologus, a virginis quinque annis satis assidue confessiones excipio, & ne unum repri, qui sola attritione fuerit contentus, licet ab omnibus mibi incognitis actum doloris exegerim verbis expremum. Quod mihi accidit, sane accidit & aliis. Hac de certior Ecclesiæ, aliisque rationibus mota, nihil circa hoc decidit. Et vero, quot heu! turbarum origo esse potest definitio etiam aquinqua.

Objic. 2. Non tenetur in materia salutis viam semper eligere tuiorem. Alioquin nequidem sufficeret caritas initialis, cum tuior sit contritio perfecta. Ergo.

Resp: dicit. ant. Non tenetur viam eligere tuiorem, cum præsto est 565 alia vere tuta, C. si hac deficiat, ut in præsenti fatentur vel ipsi principiū contraria opinationis assertores. N. Non requiritur contritio perfecta, quia hanc non requiri pene afferit Sedes Apostolica in textu ad calcem Conclii Romani apposito; & exprefse definit Gallicana Ecclesia, nulla in p. 564 infra con-

contrarium dicitis vel facitis reclamante. Aliquid vero ultra metus servilis impulsu[m] probabilissime ad securitatem requiri constat ex infinitis prope monumentis, quorum aliquot deinceps existemus. Unde qui adeo attritione nituntur, ut, saltem ore tenus & inter Scholas clamores, in ea spem constitutre suam videantur, hac retundendi sunt Augustini voti, &c., Serm. 40, alias Hom. 11. inter 50. *Ecce dat tibi securitatem Procurator: quid tibi prodest, si Pater familias non acceptet.* Cogitare meum nihil ponit in fe, ajebat Scotorus: unde, si contra quod sententia Attritionarii invalida sit confessio coram supremo Judge, nec ex sensu, nec ex dictis illorum valida efficietur.

566 Objic. 3. Non ea fuit unquam Facultas Parisiensis, quæ opinionem minime tutam approbat. Atqui Facultas illa, ceterum omnium parentes, servilis attritione doctrinam comprobavit, cum an. 1638. propositiones a Segueno traditas de attritionis insufficiencia censuit esse quietis animarum perturbativas, communi & omnino tutæ præxi Ecclesiæ contrarias, &c.

567 Idem an. 1715. præliteretur primaria Germania Universitates, Vienensis, Pragenis, Ingolstadiensis, Dilingana, & Salburgensis, quæ Discussionem Theologicanam Augustini Michel exaratam aduersus quatuor Dissertationes Lamberti Le Drou, non sine encomio approbavere. Ergo.

Resp. ad 1. neg. min. Aliud enim est approbare sufficientiam attritionis, quam & admittunt omnes, quibus non fecit ac Clero Gallicano persuasum est, non requiri in Sacramento contritionem perfectam, prout exsistebat Segueno, aut pro eo aliis quispiam: Aliud servilis attritionis sufficientiam tueri. Primum fecit sacra Facultas Parisiensis, cuius doctrinam lubenter amplectimur: de secundo ne cogitari quidem: & id invito dupli momento constat; 1. quia sacra Facultas, quæ non omni doctrina vento circumfertur, oppositam sententiam qua data occasione ampla est, puta cum decies ad minus tota approbavit Libros, in quibus servilis attritio palam & rotunde explodebatur, ut an. 1549. *Institutiones ad naturalem Philosophiam Joannis Viguerii e Predicatorum Familia, Doctoris ac Professoris Tolosani: an. 1552. Institutionem Christiani boni adversus hujus temporis heres, auctore Stephano Parro, Avellano Antistite: an. 1589. inferta Bibliotheca Partium Opera, quæ inter non infimo loco sedet iter Paradisi, ubi sic Robertus ille a quo nomen suum habet Sorbona: Quantumcumque de peccato dolegas finaliter propter hoc quod scis te damnandum, & confusurum mortem inferni per peccatum tuum, & si rogaveris Dominum ut tui misereatur, non exaudiens te, licet bona infinita propter hoc facias, &c.* 2. Quia servilis attritionis sufficientia a Sacra Facultate post centuram, ut ante, tum a Professoribus, tum a Librorum Centoribus, tum a Scholasticis inter publicas disputationes profigata fuit. Sic, ut Sambovinus prætermittat, doctissimus D. Pereiret in Regia Navarra Professor, quem sensus late an. 1638. censure latere non potuit, cum is unus fuisse a Deputatis a Facultate ad examinandum Seguenoti Librum, in dictatis, an. 1647. opinionem, quia ad Sacramentum requiritur amor Dei etiam super omnia, ut prudentiores & tutores amplectitur. Sic approbat fuit an. 1651. a Doctoribus quatuor Morini Liber, quem suum non esse norunt Attritionarii. Sic demum publicis in Thesibus, quarum extant plures ab an. 1640. frequentissime propugnatum

rum est, multum detrahere veritatem, qui sine actu amoris Dei hominem justificari posse affirmat, & qui sibi suadere conatur definiti Tridentinus atritio Thesis 204. 2. cum absolutione sacramentali ad justificationem sufficere. De his adi geminum Opus, aliud quod jam citavimus, inscriptum, Eclaircissement, &c. part. 4. Cap. 8. aliud cu[m] titulus: de la Contrition necessaire, &c. in ipso fine, & pag. 327.

Quod spectat ad Germanicæ Universitates, quæ Michelii Opus approbarunt, reponit Porphyriensis Episcopus in *Confutatione Discussionis Theologicae*, 1. ex adverto ponendo *Universitatem Parisiensem omnium matrem, ac rursus Colonensem*, (ubi Michelius tristem passus est repulsam) *cum utrinque filia Lovaniensi & Duacensi, 2. Vienensem & alias, dempta Salisburgensi, quem PP. Benedictini in Theologicis moderantur, Patribus Societatis in disciplinam traditas esse: hos porro, cum teste Francolinus Lib. 2. Operis de dolore ad *Sacramentum Pœnitentia: necessario, c. 6. §. 2. Le Drou* num. 27. pro servili attritione ita pugnant, ut opinio haec fere haberit. possit tanguum sententiam Societatis, pro se ipsi, non ut judices, sed ut partes suffragium tollentes. Erunt vero fortassis, qui Autorem hunc non tam ut *Theologum affectu vacuum, quam ut partem, hic suffragium ferre ibid. putent. Ut ut est, fatente ipso, (an. 1716.) non ita pridem in opinione, p. 13. nem illam concessit Societas. Atqui fatente alio Lamberto (an. 1741.) Gaud. plures ex eadem Societate variis in Collegiis Professores opinionem de attritionis p. 82. servili sufficientia hodie spernunt. Ergo his id pene contingit quod celebrioribus Scholis, quæ circa questiones needum ab Ecclesiæ definitis contraria in studia scanduntur; & editos hinc & iude Libros approbant, modo in iis nihil Fidei aduersum continetur.**

PUNCTUM QUARTUM.

Conclavaria e precedentibus.

Conclusio: Ad justificationem in Sacramento requiritur aliquid ultra motivum timoris.

Prob. 1. Ex dictis opinio quæ sola attritione contenta est, nec certa est speculative, nec practica tutæ. Ergo ultra attritionem requiritur aliiquid in Sacramento.

Prob. 2. auctoritate Cleri Gallicani, qui an. 1700. h[ab]e statut: *De dilectione Dei*, sicut ad *Sacramentum Baptismi* in adultis; ita ad *Sacramentum Pœnitentia*, que est laboriosus Baptismus, necessaria, hec duo imprimis ex sacro sancta Synodo Tridentina monenda & docenda esse duximus: Primum, Trid. ne quis pater in utroque Sacramento requiri ut prævia contritionem eam que c. 4. sit caritate perfecta, & que cum voto Sacramenti, antequam actu suscipiatur, hominem Deo reconciliat. Alterum, ne quis pater in utroque Sacramento secundum se esse, si prater fidem, & spei actu non incipiat diligere Deum tamquam omnis justitia fontem.

Et infra: Placet etiam caveri a Sacramenti Pœnitentia Administris, ne Prop. 1. in hoc Pœnitentia Sacramento, aliisque Sacramentis conferendis, sequantur opiniones probabilem de valore Sacramenti, relativa tuis; neve Pœnitentes ipsorum filie animam suam committentes admonere cesserent, ut in pœnitentia inchoa-

choate saltem dilectionis Dei in eam viam, que sola secura sit; graviter peccati in hoc salutis discrimine, vel eo solo quod certis incertis preparantur. At qui in his evidenter requiritur aliquid non modo ultra metum gehennae, sed & ultra spei actus; si tamen gehenna timor ab actu spei divelli possit, ut adverarii videtur. Ergo.

PUNCTUM QUINTUM.

Quid tandem ultra motivum timoris requirat attritio.

EX dicta Sectione prima Articuli secundi presentis hujus Capitis, sequitur, quasdam hanc tanto labore genuam, qua attritio perfici debet ut gratiam in Sacramento pariat, eae vel amorem concupiscentiae aut spei, vel amorem simplicis benevolentiae, vel amorem caritatis, remissum quidem, sed qui tamen de se sit super omnia; vel demum amorem caritatis, qui per se solum non sit super omnia, sed a consorte timoris, alteriusve id genus motivi, habeat quod omnia salutis obliquula supereret.

Ex his opinionibus nulla est quæ suos vindices nostra non fuerit; sed ita parti quam semel ampliæ sunt addictos, ut quicunque in aliis vel propenderit, gravem apud ceteros notam sustineat, & sibilo explodatur. Tantæ animis cælestibus iræ tantisque insultationibus vindicatur caritatis iura?

Illud ut effugerem infortunium, si tamen vitari potest, e re mea decripsi esse, ut uniuersi julque opinionis præcipua commoda & incommoda, qua maxima potis esse fide, Lectionis oculis subjecerem, ut quicque rebus coram Deo penfatis id arripiatur quod satius esse judicaverit.

Quod antequam facio, paucis expendere licet, an tanti sit præsentis quæcumque iuris, ut tanto cum tulisti agitari mereatur.

Affirmant equidem plures; jamque ab Operum suorum exordio præfuntur, questionem presenti nullam esse gravioriem; cum ab ea pendeat eterna Penitentium Iulus. Age vero, exploremus an ita sit.

571 Nolam hæc de attritione controversia vel a Janfenerianis contra Antijanfenerianos, vel ab Antijanfenerianis inter se agitat. Si primum, inutiliter movetur. Nimurum id omnibus Janfeneri Discipulis sollempne est, ut omnem Christi gratiam, gratiam esse caritatis tuantur. Vel ergo qui ad Penitentia Sacramentum accedit, gratia aliqua movetur, vel nulla. Si nulla, nullo in systemate jutificabitur; nec certo eam quia indiget gratiam habebit a Novaugustinianis. Si aliqua; ut quid fragor tantus, cum gratia hæc, eo ipso quo gratia est, sit vera caritas, saltem initialis. Mihi audire video medicum, qui coram Israëlitis in deferto vagabundus, longa argumentorum serie probare velit, perituros ex ipsis quotquot diversum quid a manna degustaverint, Papæ dixisset horum quispiam, quorū tua hæc oratio? nescis vel hic perendum fame, vel manna vescendum; quia istic etea vel nulla est, vel manna est.

Si regerunt sibi curæ esse ut pro viribus Penitentem hortentur ad efflagitandam Spiritus Sancti opem, gratulabor, quandoquidem sic profiteantur orationem peccatoris novum non esse peccatum. Interim tamen sciant,

sciant, id quod in gratiant Penitentium faciunt, ab aliis quæ ad minus fieri. Utramque junior Directorum speciem expertus sum: nec me fugit quos senserim omni ex parte accutiores.

Quod si res inter Catholicos agatur, non multo utilior videtur tota 572 hac disceptatio. 1. quia qui attritionem puram sufficere dicunt, digniori motivo Penitentes suos conitante instruunt; sieque quod speculative docent, abiecione in praxi. 2. quia Penitentes ipsi cam in fe contritionem efformare student, cuius normam nueni a Cathechismis transferunt; ea vero ne quidem loquuntur de ponis gehenna. 3. & id præcipuum; quia ne ipsi quidem Penitentes discernere satis possunt, quo agant spiritu, metus an amoris. Erunt qui sibi Seraphim ardentes videantur, quoique nihilominus vix supernaturali moveantur impulsi. Erunt qui se filios diuines efficiunt, jamque pene reprobos, qui tamen Del legem plus diligent, quam milia auræ & argenti. Caudam igitur est quodcumque motivi eos sufficiente examen: unaqua certa hic regula constitui potest, ut ex fructibus dignoscatur arbor, seu Penitentis ex constanti mandatorum Dei observatione judicetur.

Neque hæc, nostra tantum, sed & aliorum plurim est opinatio. Sic 573 Melidens ille Boissierius Tom. 2. Liter. & Opus. pag. 59. Ceux qui font tant de belles robes pour l'amour sans rapport à nous, se donnent un soin inutile d'assurer le monde; & sup. pag. 57. Celui-là est le plus parfait qui absolument aime le plus PAR QUELQUE MOTIF QUE CE SOIT. Sic & qui unq apud quoddam pro milibus computatur, celebris Abbas S. Cigiranii, trito jam nomine Sancranus, interrogatus in Castro Vincennarum an. 1639, a Jacobo Lefcor, Doctore & Professore Parisiensi, polimodum autem Carnutensem Episcopum, annon veram contritionem in Sacramento requiri aliquando docuerit; his expressim verbis respondit n. 55. A dit n'avoir jamais parlé à qui que ce soit, si l'attrition ou contrition étoit nécessaire au Sacrement de Pénitence pour obtenir le remission de ses pechés, sachant bien que le discernement de ces mouvements, à savoir attrition & contrition, est impossible à celui même qui prétend les avoir, à plus forte raison aux autres. Hec ille que vero consona videntur: Nec dubitem, quin, ut sapientia credendum est Penitentem contritionem suam predicanter, sic quandoque hanc credendum sit Penitent, qui lacrymis ora suffusus, pene iuret se nullo tangi amoris sensu. Id tamen D. Bernardi memismus: Non est omnibus credendum, sed nec decreendum. His præmissis, quæ si parum proficiunt, parum nocebunt, jam delibanda sigillatim opiniones superius recentur.

Opinio coram qui solo spei amore contenti sunt.

Amorem spei ad justificationem in Sacramentum sufficere, unū tantum ratione probat cl. Tournelyus, quæ sic institui potest.

Ut amor spei satius sit in Sacramento Penitentia, duo sufficiunt. 1. sufficiunt, ut amor ille, licet comparate ad amorem caritatis minus perfectus, sit tamen in se causa, gratuitus & honestus. 2. Ut qui præter eum a nonnullis requiratur amor caritatis, per se semper, adeoque & extra Sacramentum justificet. Constat enim ex Clero Gallicano non requiri,